OĞUZ YABGU DEVLETİ

PROF. DR. NECATİ DEMİR

ÖTÜKEN

/ otukennesriyat

YAYIN NU: 2111
KÜLTÜR SERİSİ: 1145

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-725-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: CB Matbaacılık

Baskı: Unifset Basım Yayın Sanayii ve Ticaret Ltd Şti
Yakuplu Mah. 194. Sok. Nu:1 / 159 3. Matbaacılar Sitesi
Beylikdüzü-İstanbul Tel: (0212) 875 37 85
Sertifika Nu: 72541

İstanbul- 2024

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Prof. Dr. Necati DEMİR: 20 Nisan 1964'te Ordu'ya bağlı Ulubey ilçesinin Kumanlar köyünde doğdu. Kumanlar İlkokulu (1974), Ordu Fatih Ortaokulu (1977), Ordu Fatih Lisesi (1980) Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (1987) mezunudur.

Yüksek lisansını Cumhuriyet Üniversitesinde (1992), doktorasını Selçuk Üniversitesinde (1996) tamamladı. Gaziantep Sarısalkım Ortaokulunda Türkçe öğretmeni (1987-1990), Sivas Cumhuriyet Lisesinde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni, Cumhuriyet Üniversitesinde Türk Dili okutmanı olarak çalıştı.

13 Haziran 1996'da Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü'ne yardımcı doçent olarak atandı. 30 Kasım 2000'de doçent, 9 Şubat 2006'da profesör oldu. Yüz kırkı aşkın kitabı, yüzü aşkın makalesi ve bildirisi bulunmaktadır. Bu kitaplarından dört tanesi Harvard Üniversitesi, yirmi yedi tanesi Almanya, bir tanesi Avusturya, bir tanesi de Danimarka'da yayımlanmıştır.

1996-2010 yılları arasında Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Sosyal Alanlar Bölümü'nde öğretim üyesi ve bölüm başkanı olarak görev yaptı.

2010 yılında Gazi Üniversitesine atandı. Hâlen Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ **13**
KISALTMALAR **19**

GİRİŞ **21**
OĞUZ YABGU DEVLETİ TARİHİ VE KÜLTÜRÜNÜN
KAYNAKLARI.. 32
1. Türkçe Kaynaklar 32
2. Bizans Kaynakları 36
3. Farsça Kaynaklar 36
4. Arapça Kaynaklar 38
5. Ermeni Kaynakları 43
6. Çağdaş Kaynaklar 44

BİRİNCİ BÖLÜM
OĞUZ YABGU DEVLETİ'NİN COĞRAFYASI
1. Genel Olarak Oğuz Yabgu Devleti Coğrafyası 47
2. VIII. Yüzyılda Oğuz Yabgu Devleti 50
3. IX. Yüzyılda Oğuz Yabgu Devleti 51
4. X. Yüzyılda Oğuz Yabgu Devleti 52
5. Oğuz Yabgu Devleti ve Çevresinde Bulunan Mekânlar 66
6. Oğuz Yabgu Devleti'ne Komşu Bölgeler ve Ülkeler 92

İKİNCİ BÖLÜM
OĞUZ YABGU DEVLETİ'NİN TARİHÎ ALTYAPISI
1. Hun Devleti Dönemi'nde Oğuzların Ataları 109
Hun Devleti ve Parçalanması 109
Kuzey Liang Devleti (397-439) 110
Chü-ch'ü Meng hsün Dönemi 111
Mu-ch'ien Dönemi 113
Kuzey Liang Devleti'nde Fetret Dönemi 113
Bozkurt Destanı 115
2. Birinci Köktürk Devleti 116
3. Doğu ve Batı Köktürk Devleti 116
4. Türgiş Devleti 124

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
OĞUZ YABGU DEVLETİ

1. Türklerde Kut Alma ve Devlet Kurma Töresi....129
2. Oğuz Yabgu Devleti'nin Kuruluşu....139
3. Oğuz Yabgu Devleti'nin Yönetim Biçimi....150
4. Oğuz Yabgu Devleti Yabguları....154
5. Oğuz Yabgu Devleti Dönemi'nde Öne Çıkan Olaylar....171
6. Oğuz – Peçenek Savaşları....191

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
OĞUZ YABGU DEVLETİ'NİN DAĞILIŞI

1. Oğuz Yabgu Devleti'nin Bölünmesi Sürecinde Selçuklular....199
2. Seyhun Boyları ve Aral Gölü Çevresi Oğuzları: Türkmenler ve Türkmenistan....205
3. Hazar'ın Batı ve Güney Sahilleri Oğuzları: Azerbaycan Cumhuriyeti-Güney Azerbaycan....211
4. Oğuz Kağan'ın Talihsiz Çocukları: Uzlar....213
4.1. Batıya Göç Öncesi Uzlar....214
4.2. Uzların Batıya Göçmek Zorunda Kalışı....214
4.3. Uzların Karadeniz'in Kuzeyindeki Yolculuğu....215
4.4. Uzların Bizans Topraklarına Girişi....215
4.5. Tekrar Rus Topraklarına Dönen Uzlar....218
4.6. Batıya Göçen Oğuz Boyları....221
4.7. Malazgirt Savaşı'nda Uzlar....222
4.8. Dobruca Oğuz Devleti....224
4.9. Balkanlarda Uzlar....224
4.10. Avrupa'da Uzlar....226
4.11. Türkiye'de Uzlar....226

BEŞİNCİ BÖLÜM
OĞUZ YABGU DEVLETİ DÖNEMİ'NDE KÜLTÜREL HAYAT

1. Oğuz Yabgu Devleti Dönemi'nde Devlet Yönetimi ve Ordu....232
1.1. Devlet Yönetimi, Başkent-Devlet Merkezi-Saray....232
1.2. Oğuzlarda Yabgu / Hakan Seçimi ve Sonrası....238
1.3. Oğuz Yabgu Devleti'nde Bayrak ve Tuğ....239
1.4. Hükûmet (Ayukı)....241
1.5. Devlet Kadrosu....242
1.6. Devlet Törenleri, Hakan Atama Törenleri, Devlet Meclisi ve Toy....342
1.7. Ordu-Ordu Birlikleri....245

2. Sosyal Yapı 245
2.1. Kişi 245
2.2. Aile (Oğuş) 246
2.3. Urug 247
2.4. Boy (Bod) Bodun 247
2.5. İl (Devlet) 252
3. Toplum Hayatı ve Geçim 252
3.1. Şehir Hayatı, Çarşı, Pazar 252
3.2. Şehirleşme ve İskân 253
3.3. Toplum Hayatı 255
3.4. Eğitim ve Bilim 255
3.5. Hukuk 257
3.6. Ekonomi 259
3.7. Köy Hayatı ve Kırsal Alanda Yaşam 261
3.8. Tarım 262
3.9. Tıp ve Tedavi 263
4. Edebiyat ve Dil 264
4.1. Oğuzlarda Edebiyat 265
4.1.1. Sözlü Edebiyat 265
4.1.2. Yazılı Edebiyat 265
4.2. Oğuzlarda Dil – Oğuz Türkçesi 283
4.2.1. Ses Bilgisi 285
4.2.2. Biçim Bilgisi 289
4.2.3. Sözcük Bilgisi 296
4.2.4. Cümle Bilgisi 301
4.2.5. Oğuzlarda Söz Varlığı 302
5. Ticaret Hayatı 327
5.1. Ticaret 327
5.2. Para 329
5.2.1. Soğd Alfabesi ile Basılan Sikkeler 330
5.2.2. Arap Alfabesi ile 830-844 Yılları Arasında Basılan Sikkeler 334
5.2.3. Oğuz Şehirlerinde Bulunmuş Kaynağı Belirsiz Sikkeler 338
5.3. Yollar ve Ticaret Yolları 339
6. Dinî Hayat 340
6.1. Gök Tanrı İnancı 341
6.2. İslamiyet 342
6.3. Hristiyanlık 344
6.4. Zerdüştlük 346
6.5. Budizm 347
7. Sosyal Hayat 347

7.1. Kadın – Erkek 347
7.2. Zaman ve Takvim 350
7.3. Mimarlık ve İskân 351
8. Sanat ve Zanaat 352
8.1. Sanat 352
8.2. Madencilik 353
8.3. Silah Sanatı 355
8.4. El Sanatları ve Süs Eşyaları 356
8.5. Heykeltıraşlık 357
8.6. Müzik 357
8.7. Seramik 360
8.8. Dokuma ve Örme 363
8.9. Keçe ve Keçecilik 365
8.10. Dericilik 366
8.11. Koşum Takımı 366
8.12. Teknoloji 367
9. Yaşayış Tarzı 370
9.1. Gelenek ve Görenek 370
9.2. Beslenme Kültürü 372
9.3. Giyim Kuşam 374
9.4. Cenaze ve Defin İşlemleri 375
9.5. Mezar, Kurgan – Tümülüs 375

KAYNAKLAR 377
DİZİN 385

ÖN SÖZ

Oğuz Yabgu Devleti; 765-783 yılları arasında, muhtemelen 776'da Seyhun Nehri boyları ve Aral Gölü çevresinde kurulmuş, son yabgusu ya da hanı Şah Melik'in (diğer adı ile Kılıç Arslan'ın) 1042'de ölmesi ile tarih sahnesinden silinmiştir. Yaklaşık 266 yıl hüküm sürmüş bu Oğuz devleti hakkındaki bilgi ve belgeler son derece azdır. Mevcut kaynakların çoğu da rivayetlere dayanmakta olup bilimsellikten uzaktır.

Oğuzların kurdukları devlete ne ad verdikleri bilinmemektedir. İbnü'l-esir, "Oğuz kavmi"; Kâşgarlı Mahmud, İbn Hurdazbih ve Gerdizî, "Oğuzlar"; İdrisî ve İstahrî ise "Oğuz Ülkesi" olarak anmışlardır. Ancak son yüzyılda çağdaş tarih araştırmaları anlayışıyla araştırmacılar bu devlet için "Sirderya Oğuz Yabgu Devleti" ve "Oğuz Yabgu Devleti" adını uygun görmüşlerdir. Biz de Oğuzlar konusunda çok önemli çalışmalar yapan Faruk Sümer ve S. G. Agacanov'un kullandığı ***Oğuz Yabgu Devleti*** adını doğru bulduk ve onlara katıldık.

Günümüz Kazakistan Cumhuriyeti'nin güneyinde akmakta olan Seyhun, diğer adı ile Sirderya Nehri ve çevresi Anadolu Türklüğünün tarihi ve kültürü açısından son derece önemlidir. Zira Oğuz Kağan Destanı burada başlar. Devamı olan Dede Korkut Destanı'nın bazı bölümleri yine bu bölgede teşekkül etmiştir. Alpamış Destanı'nın mekânı da bu çevredir.

Anadolu Türklüğünün temeli, özgeçmişi, şifresi Oğuz Yabgu Devleti'ne dayanır. Fakat ne yazık ki Oğuz Yabgu Devleti hakkında kaynaklar yok denecek kadar azdır. Bu sebeple, sonraki nesillere örnek olabilir mi bilinmez ama, yaklaşık on yıl Oğuz Yabgu Devleti'nin tarihini yazmak için hazırlık yaptık. Dünya üzerindeki bütün *Oğuznameleri, Dede Korkut Kitabı*, *Şecere-i Türk, Şecere-i Terâkime, Tevârih-i Âl-i Selçuk* ve bütün dil yadigârlarını topladık. Onlarca kez alan araştırmaları yaptık. Yardımcı unsur olan sikke, arkeolojik kalıntılar

GİRİŞ

Oğuz sözcüğünün yapısı meselesi tartışmalıdır. Gazan Han Devri'nde (1304-1316) veya Gazan'ın halefi Olcaytu zamanında (1304-1316) yazılmış Oğuz Kağan Destanı'nda ilk süt anlamında olan ağız, *oguz* şeklinde geçmektedir. J. Marpuat bunun ok+uz, "oklu adamlar" anlamına geldiğini ileri sürmüştür. D. Sinor ise "öküz" ile ilgili bulmaktadır. L. Bazin de "tosun" anlamına geldiğini ileri sürerken, J. Hamilton ise *oguş*'tan geldiğine inanmaktadır. J. Nemeth, ok'un oymak; /-z/'nin de çokluk eki olduğu görüşündedir. Oğuzlar hakkında çok değerli araştırmalar yapan Faruk Sümer ise Nemeth'in görüşüne katılmaktadır.[1]

Peter B. Golden, akrabalık ifade eden *oğ / uq* kökünden türediğini; "uruk, boy, alt boy birliği, akraba urukların / boyların birliği" anlamlarına gelebileceğini söylemektedir.[2]

Bizce *ok > og* sözcüğü, *oğul* sözcüğünün köküdür. */-l/*; "*ard-ıl*: art arda gelenler", "*ağ-ıl*: ayın çevresindeki aklıklar", "*çak-ıl*: küçük taşlar" örneklerinde olduğu gibi çokluk eki olmalıdır. Yani *og*, zamanla teklik olarak kullanılan ancak çokluk anlamı bulunan oğul sözcüğünün tekliği olarak düşünülmelidir. Bu durumda *on ok, "on oğul"* demektir.[3] Zira yine Eski Türkçede çokluk eki /-ş/ ile gelişen *oguş* sözcüğü de "*aile, kabile, boy, soy"* anlamında olup *Oğuz* sözcüğü gibi oğulları ifade etmektedir. Sonuç olarak *og*'un "*evlat, oğul*"; /-z/'nin de çokluk eki olduğu anlaşılmaktadır. Öyleyse Oğuz, "oğullar" anlamına gelmektedir. Bu, Oğuzların gelişmesi ile ilgili efsaneye de uymaktadır. Oğuzlar, Oğuz Kağan'ın oğulları olarak çoğalıp tarih sahnesindeki yerlerini almışlardır.

---

1 Sümer, *Oğuzlar*, İstanbul, s. 13'ten naklen.

2 Peter B. Golden, *Türk Halkları Tarihine Giriş*, (çev. Osman Karatay), Ankara 2002, s. 169.

3 Bozkurt Destanı'nın bütün varyantlarında Köktürklerin atalarının on kardeş olduğu anlatılmaktadır. *Onokları*n adı da bu on kardeşten gelmektedir. bk. Necati Demir, *Bozkurt ve Ergenekon Destanı*, Ankara 2022, s. 73, 74, 76, 79, 81, 82, 84.

BİRİNCİ BÖLÜM

OĞUZ YABGU DEVLETİ'NİN COĞRAFYASI

1. Genel Olarak Oğuz Yabgu Devleti Coğrafyası

Oğuzların ilk yurdunun ve sonraki yurtlarının neresi olduğunu, Oğuz Yabgu Devleti'ni kuran Oğuzların Aral Gölü'nün çevresine ne zaman ve nereden geldiklerini belirlemek zor değildir. Köktürk Yazıtları'nda geçen Oğuzların Üç Oğuzlar, Altı Oğuzlar, Dokuz Oğuzlar, Oğuz Yabgu Devleti'ni kuran Oğuzlar değil, Uygur Türklerinin ataları olduğu tartışılmayacak bir gerçektir. O hâlde günümüz Türkmenistan Cumhuriyeti, Azerbaycan Cumhuriyeti, Türkiye Cumhuriyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Gagauz yeri; İran, Irak, Suriye, Balkan ülkeleri Türklüğünün ataları olan Oğuzların ilk yurdu neresi idi, Aral Gölü'nün çevresine ne zaman, nereden gelmişlerdi?

Rivayetlere dayalı olarak parça parça kaleme alınan, sonra da Reşideddin tarafından toparlanıp birleştirilen Oğuzname'deki bilgilere göre Oğuzların ilk yurdu Issık Göl, Talas ve Sayram çevresidir.[1] Oğuzlardan parça parça Oğuznameleri toplayarak ve Reşideddin'in Oğuznamesi'ne dayanarak bir Oğuzname yazan Ebulgazi Bahadır Han ise konuyu biraz detaylandırmıştır. Oğuz Yabgu Devleti'nin coğrafyasını doğruya yakın olarak galiba en iyi Ebulgazi Bahadır Han bilmekte idi. O, Oğuzların sınırlarını ve yurdunu şöyle tarif eder: "Gün doğusunda yani doğu tarafında: *Issık Göl* (اسغکول) ve *Almalık* (المالیق) bulunmaktadır. Kıblesi: *Sayram* (سیرام), *Kazıgurt Tağı* (قازغورت تاغی),[2] *Karaçık Tağı* (قراچق تاغی). *Temür Kazık* (تمورقزوق) yani kuzey tarafı; *Ulu Tağ* (تاغ اولوغ) ve bakır madeninin kaynağı olan *Küçük Dağ*'dır. Gün batısı yani batı tarafı; *Sir Suyu*'nun ayağı, *Yenikent* (ینکیکنند) ve *Karakum* (قراقوم)[3] tarafıdır.[4] Eserin başka bir yerinde de

---

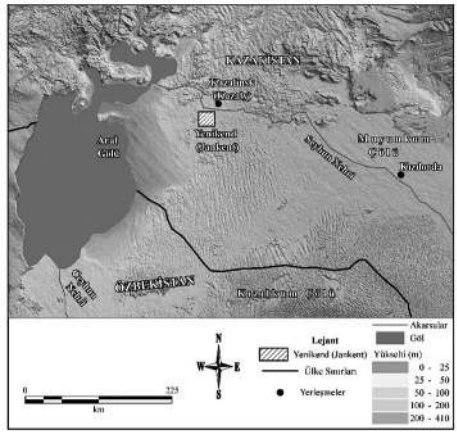
1 Reşideddin, *Camiü't-tevârih* (*Türklerin ve Oğuz'un tarihi ve onun (yani Oğuz Han'ın) cihangirliğinin hikâyesi)* Topkapı Sarayı III. Ahmed Kütüphanesi 2935, v. 3009a.

2 Günümüzde Taşkent'i Çimkent'e bağlayan karayolunun üzerinde Taşkent'in yaklaşık 40 km kuzeyinde Kuzgurt adlı bir yerleşim yeri bulunmaktadır. Kuzgurt Dağı da bu yerleşim yerinin çevresindedir.

3 Karakum, araştırmacılarca Moğolistan'ın 13. yüzyıldaki başkenti Karakurum ile karıştırılmıştır. Oğuz Çölü olarak da bilinen Karakum, Aral Gölü'nün kuzeyinde ve kuzeydoğusunda yer almaktadır.

4 Ebulgazi Bahadır Han, *Şecere-i Terakime /Türklerin Soy Kütüğü*s. 84-85.

şöyle bir bilgi vermektedir: "Issık Göl, Almalık, Sayram, Ulu Dağlar ve Küçük Dağlar, … Türkmenler, bu yurtların hepsini terk edip Sir Suyu'nun ayağına geldiler. Başkenti Yenikent olarak belirlediler. Padişahları Yenikent'te oturuyordu. Kendileri Sir Nehri'nin iki tarafında yayladılar ve kışladılar. Oğuzlar on nesil boyunca burada oturdular."[5] İbnü'l-Esir, Horasan tarihçilerinin verdiği bilgiyi delil göstererek Karlukların Oğuzları yurtlarından söküp attığını, bu göçün 775'te başladığını söyler.[6]

Harita: Oğuz Yabgu Devleti'nin Başkenti Yenikent

Ebulgazi Bahadır Han'ın verdiği bilgiler, doğu sınırı hariç, gerçekten de tarihî gerçekler ile uyumludur. Öyle anlaşılmaktadır ki daha önce de var olan Yenikent, Türgiş Devleti yıkılıp da Aral Gölü'nün çevresine gelen Oğuzlar tarafından yeniden bayındır hâle getirilmiş ve başkent yapılmıştır. Doğu sınırı olarak bahsettiği *Issık Göl* (اسغكول) çevresi Türgiş Devleti zamanına aittir. Bu devlet yıkıldığında Oğuzlar, Taras şehrinin batısına çekilmiştir. Aslında Oğuz Türklüğünün 6. yüzyıldan 11. yüzyıla, 500 yıllık zaman aralığının özeti burada kısaca verilmişir.

1789'da Afganistan Afşarları tarafından kaleme alınan ve Kazan'da bulunan Oğuzname'de ise konu biraz daha detaylandırılmıştır: Esere

[5] *Şecere-i Terakime /Türklerin Soy Kütüğü,* s. 87.

[6] İbnü'l-Esir, *el-Kamil Fi't-Tarih Tercümesi,* C. 11, s. 155-156.

göre Oğuz ilinin yurtları *Issık Göl* ve *Almalık* çevresidir. Kıblesi; *Sayram, Kazgurt* yanı, *Karaçık* ayağıdır. *Temür Kazık* yani kuzey tarafı; *Ulu Tağ* ve bakır madeninin kaynağı olan *Küçük Dağ*'dır. Gün batısı yani batı tarafı; *Sir Suyu*'nun ayağı, *Yenikent* ve *Karakum* tarafıdır. Oğuzlar, işte bu saydığımız yerlerin içinde ve üzerinde dört beş bin yıl gibi uzun bir süre oturdular. Buraları vatan yaptılar. Hangi boyun nüfusu, soyu ve sopu fazla olur ise o boydan kağan seçtiler. … Oğuzların Becene ilinin Toymaduk adlı bir padişahı vardı. Ordusu ile gelip Salur ilini yağmaladı. Yine Oğuzlardan Salur Alp'ın annesi Kıpçaklı Hatun'u tutsak alıp gitti. Aradan üç yıl geçtikten sonra kethüdası İngen'i çok miktarda mal ile Toymaduk'un yanına gönderdi, annesi Kıpçaklı Hatun'u esaretten ancak bu şekilde kurtarıp geri alabildi. …Aslında bu sözlerle anlatılmaya çalışılan şudur: Yağmacılar yurtlarında otururken, yağmalanan boyların düşmanlardan kurtulanları kaçıp Maveraünnehir tarafına giderdi. Bu şekilde birbirleriyle savaştılar. Türkmenlerin çoğu bu şekilde yurtlarından göçüp başka yerlere gitti. Böylece Türkmen vilayetlerinin çoğunun nüfusu düştü ve buralarda yaşayan az sayıda Türkmen kaldı. …Issık Göl, Almalık, Sayram, Ulu Dağlar ve Küçük Dağlar. … Türkmenler, bu yurtların hepsini terk edip Sir Suyu'nun ayağına geldiler. Başkenti Yenikent olarak belirlediler. Padişahları Yenikent'te oturuyordu. Kendileri Sir Nehri'nin iki tarafında yayladılar ve kışladılar. Oğuzlar on nesil boyunca burada oturdular. Maveraünnehir'e giden Türkmenlere, Tacikler önce Türk derlerdi. Beş altı nesil yaşayıp geçtikten sonra oranın yerine, suyuna, havasına uymaya başladılar. Çeneleri kısık, gözleri büyük, yüzleri küçük ve büyük olmaya başladı.[7]

Oğuz Yabgu Devleti'nin coğrafyası Türk kültür coğrafyası açısından son derece önemlidir. Oğuz Türklüğünün en önemli destanı olan Oğuz Kağan Destanı; Taras ve Sayram arasında başlamış, burada şekillenip bütün dünyaya yayılmıştır. Dede Korkut Destanı'nın bir bölümü, Aral Gölü ve Kızılorda şehri çevresinde teşekkül etmiştir. Nitekim destanın başkahramanı Korkut Ata / Dede Korkut'un mezarı Kızılaorda şehrindedir. Oğuzların Alpamış Destanı'nın da mekânı Oğuz Yabgu Devleti'nin hayat sürdüğü vatandır.

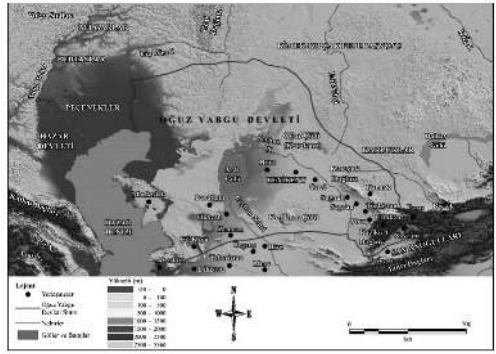
Bütün bunlardan daha önemlisi arkeolojik kazılardır. 1946 yılında Rus arkeolog ve etnografya bilimci Sergey Pavlovich Tolstov

[7] Necati Demir-Özkan Aydoğdu, *Oğuzname (Kazan Nüshası)*, İstanbul 2015, s. 144-145.

başkanlığında Oğuz Yabgu Devleti'nin başkenti Yenikent'te kazı çalışmaları başlatılmıştır. Kazıda pek çok arkeolojik ve etnografik malzemeye rastlanmıştır. Bu malzemeler ve yapı şekillerinden buraların MS 400 yıllarında inşa edilmeye başlandığı ortaya çıkmıştır. İnşa edenlerin de burada MS 10. yüzyılda oturanların atası olduğu anlaşılmıştır. Özetleyecek olursak Aral Gölü çevresinde MS 400'lü yıllardan beri yine Türklerin yaşadığı ortaya çıkmıştır.[8]

Coğrafyacı İdrisî'nin verdiği bilgilere göre *"Oğuz ülkesi verimli, halkı zengindir."*

Gumilëv ise Oğuz Devleti sınırını şöyle vermiştir: "Güneydoğusunda Taraz bölgesi, güneybatısında Üstyurt'un bir kısmı, kuzeyinde Sarısu ve Ural eteklerine dayanan Çalkar ve Irgız havzası."[9]

Harita: Oğuz Yabgu Devleti

2. VIII. Yüzyılda Oğuz Yabgu Devleti

1160-1233 yılları arasında yaşamış Arap asıllı İslam tarihçisi İbnü'l-esir, *İslam Tarihi* başlıklı eserinde Oğuzlar hakkında çok ilginç bir bilgi vermektedir. O şöyle nakleder: *"Horasan tarihçilerinden biri Oğuzlar hakkında oldukça açık bilgi verir ve der ki: 'Oğuz kavini Türkler'in bulunduğu en uzak bölgelerdeki sınır boylarından el-Mehdî zamanında Mâverâünnehr'e göç etmişler ve Müslüman olmuşlardır.'"*[10] İbnü'l-esir'in basettiği el-Mehdî,

[8] Tolstov, *Oğuz Şehirleri ve Oğuzlar,* s. 31-58.

[9] L.N. Gumilëv, *Hazar Çevresinde Bin Yıl*, (çev. Ahsen Batur), İstanbul, 2002, s. 284.

[10] İbnü'l-esir, *İslam Tarihi*, XI, s. 155.

İKİNCİ BÖLÜM

OĞUZ YABGU DEVLETİ'NİN TARİHÎ ALTYAPISI

OĞUZ YABGU DEVLETİ'NİN TARİHÎ ALTYAPISI

Oğuz sözcüğünün, Köktürk Devleti Dönemi'nde ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Zira daha önce yazılan kaynaklarda bu sözcüğe rastlanmaz. Ancak onlara Oğuz adı verilmeden önce de onların değişik adlarla yaşadığı ve tarih sahnesinde kendilerine yer buldukları açıktır. Oğuzlara mahsus yaşam tarzı ve kültür özelliklerinden onların Hun Devleti Dönemi'nde de tarihte yerini aldığı rahatlıkla söylenebilir.

1. Hun Devleti Dönemi'nde Oğuzların Ataları

Hun Devleti ve Parçalanması

Hun Devleti'ni gücünün zirvesine çıkaran ve bütün Türk boylarını tek bayrak altında toplayan Mete, MÖ 174'te öldü. Oğlu Ki-ok'a babasından, çok güçlü bir devlet kaldı.

Mete'nin oğlu Ki-ok, MÖ 160'ta ölür. Yerine *Kün Han* geçer ve onun saltanatı MÖ 126'ya kadar 34 yıl devam eder. Sonra İti-şa Han (MÖ 126-114), O-ui Han (MÖ 114-105), O-su-lı Han (MÖ 105-102), Su-t'e Ho Han (MÖ 101-96), Huluku Han (MÖ 95-85), Huyen-ti Han (MÖ 85-68), Hi-li kun-ku Han (MÖ 68-60), Wu-yen-c-hü-te Han (MÖ 60-58) Hun hakanı olarak tarihteki yerini alır.

MÖ 58 yılında Huhanyeh tahta çıktı. Onun zamanında kardeş kavgalarından dolayı Hun Devleti MÖ 57'de önce beşe bölündü, ancak MÖ 54'te ise Huhanyeh ve Çi-çi ayakta kalabildi. Bu tarihte iki kardeş savaştı. Çi-çi Han galip geldi. Huhanyeh kendisine bağlı boylar ile Çin hâkimiyetini kabul etti.

Kuzeyde kalan Çi-çi'ye bağlı Hun boyları önce İli Nehri ve Issık Göl çevresine indi. Daha sonra da Aral Gölü çevresine yöneldiler. Ancak Çin ve Hunların saldırısı sonucu Çi-çi MÖ 36'da, kardeşi Huhanyeh ise MÖ 31'de öldü.

Çi-çi'den sonra ona bağlı boylar batıya göçtü ve Avrupa Hun Devleti'ni kurdular. Çin esaretine giren ya da Çin ile ortak hareket

eden Hunlar da inişli çıkışlı zamanlar yaşadılar. Bazen güçlendiler bazen de sessizlik içinde hayatlarını sürdürdüler.

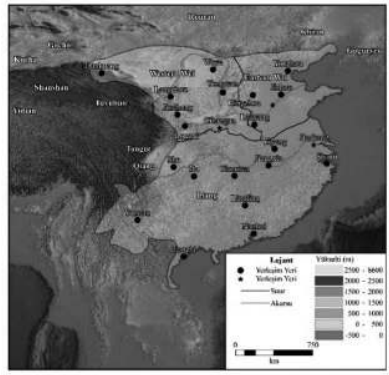
Mete soyundan gelen Hunların Çin içerisinde küçüklü büyüklü 16 devlet kurdukları bize ulaşan bilgiler arasındadır. Bunların içerisinde önemli sayılan kısa ömürlü olan dört devlet dikkat çekmektedir. 1. *I. Chao (Ön Chao) Devleti* (304-329), 2. *II. Chao (Arka Chao) Devleti* (319-351), 3. *Hsia Devleti* (407-431), 4. *Kuzey Liang Devleti* (397-439).

Kurulan bu devletler içerisinde Türk tarihinin köşe taşlarından ve Köktürk Devleti'nin de temel taşı olan *Kuzey Liang Devleti* dikkat çekicidir.

Kuzey Liang Devleti (397-439)

Büyük Hun Devleti yıkıldıktan sonra halkı çeşitli bölgelere dağılmıştı. Çin'in batısına, Türkistan'ın doğusuna yerleşen Hun kitlesi bunların sadece bir bölümüdür. Onlar siyasi teşekkülleri olmadan Kansu eyaletinde *Ordos* ve *Shan-si*'de yaşamaktaydılar.

Çin'i idare eden Han Hanedanı, MS 220'de yıkıldı. Çin'de iç karışıklıklar çıktı. Sonunda Çin'de *Shu Devleti* (220-263), *Wei Devleti* (220-265) ve *Wu Devleti* olmak üzere üç büyük devlet kuruldu. Çin tarihinde bu döneme "Üç Devlet Dönemi" denilmektedir. Bu üç devlet, 265'te yönetimi ele geçiren *Chin Devleti* (265-317) ile son buldu.

Harita: Çin Devletleri ve Liang Devletleri

Chin Devleti zamanında esaret altındaki Türkler de dâhil olmak üzere yabancı halklar bağımsızlık mücadelesine girişmiştir. Chin

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OĞUZ YABGU DEVLETİ

1. Türklerde Kut Alma ve Devlet Kurma Töresi

Türklerde köklü bir devlet geleneği vardır. Herkes devlet kuramaz. Devlet kuracak kişinin devlet geleneğinden gelmesi ve "kut alması" gerekmektedir. Bu özelliklere sahip olmayan kişinin kurduğu devleti kimse tanımaz.

Kut, eski Türk töresine göre "Tanrı'nın halkı yönetmesi için bir kişiye verdiği özel yetkidir". "Kut almak" Tanrı'nın bazı kişilere olağanüstü olaylar yaşatması, buna herkesin iknası ile ortaya çıkan durumdur. Türk inanç sistemine göre *"kutu olmak"* ya da *"kut almak"* iki biçimde gerçekleşebilir. Kutu olmak, babadan oğula veya kıza geçmektedir. Kut sahibi olmak ise Tanrı'nın olağanüstü bir işareti ile gerçekleşmektedir.

Türk devlet hayatında kut, Turan Hakanı Alp Er Tunga'dan gelmektedir.[1] Alp Er Tunga ya da Efrasiyap'ın Türk tarihindeki yeri tartışılmayacak kadar önemlidir. Her şeyden önce o, ilk Türk hakanı sayılmaktadır. Bütün Türklerin bir arada yaşadığı Türk Turan Devleti'nin kurucusudur. Nitekim Kâşgarlı, *"Efrasiyap'ın soyundan gelen erkeklere* ***Tegin****, kadınlara ise* ***Katun (=Hatun)*** *derlerdi,"*[2] diyerek hem dönemine ait hem de geriye dönük pek çok karanlık noktayı aydınlatmıştır.

Bilge Kağan ölmeden önce yazdırdığı Kül Tigin Yazıtı'nda şöyle demiştir:

> Anda kalmışı yir sayu kop toru ölü yonyur ertig. Tengri yarlıkadukın üçün **[ö] züm kutum bar üçün** kağan olurtum. Kağan olurup yok çığany budunuğ kop kubratdım" / "Orda, geri kalanınla her yere hep zayıflayarak, ölerek yürüyordun. Tanrı buyurduğu için, **kendimin de kutu olduğu için** kağan olarak oturdum. Kağan oturup aç, fakir milleti hep toplattım (KT, D9).[3]

Bilge Kağan öldükten sonra kendisi adına dikilen yazıtta kendisinin kutu olduğu iki kez, Kül Tigin Yazıtı'nda da bir kez ifade edilmiştir:

---

1 Necati Demir, *Turan Hakanı Alp Er Tunga*, İstanbul 2021, s. 111-129.

2 M. Fuat Köprülü, *Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul 1981, s. 154.

3 Tekin, *Orhun Yazıtları*, s. 22-23.

> Anda kisre Tengri yarlıkaduk üçün **kutum**, **ülügüm bar üçün** ölteçi budunuğ [tirgür]ü igit[t]im. Yalırig budunuğ tonluğ kıldım. Çığariy bud[unuğ] bay ki [İdim]./ Ondan sonra Tanrı buyurduğu için, **kutum ve yetkim var olduğu için**, ölecek milleti diriltip besledim. Çıplak milleti elbiseli kıldım. Fakir milleti zengin kıldım (BK, D23).[4]

Aynı ifade Bilge Kağan Yazıtı doğu 7. satırda, Kül Tigin Yazıtı güney 7. satırda da tekrarlanmıştır.

Hun Devleti ve Alp Er Tunga

Hun Devleti'nin hangi şartlarda kurulduğu, kimden kut alındığı, hatta kut alınarak mı kurulduğu konusunda şimdiye kadar bir bilgiye rastlanmamıştır. Ancak Köktürk Devleti'nden sonra kurulan bütün Türk devletleri, Alp Er Tunga'nın soyundan geldiklerini iddia etmişler, böylece kut sahibi olduklarından dolayı da devlet kurabilmişlerdir. Yukarıda da belirtildiği gibi Bilge Kağan dört kez kutu olduğundan bahsetmektedir. Bu kut ona Hunlardan kalmıştır. Bu durum Bozkurt ve Ergenekon Destanı'nda açıkça anlatılmaktadır. Destana göre Köktürk Devleti'ni kuran Aşena / Asena ailesi, Hunların soyundan gelmektedir. Tabgaçlar 439'da Hunların son temsilcileri Kuzey Liang Devleti'ne savaş açıp onları soykırıma uğrattı. Aşena / Asena ailesi Altaylar'da Juan-juanlara sığınarak kurtuldu. 103 yıl Ergenekon Vadisi'nde yaşadıktan sonra buradan çıkıp Köktürk Devleti'ni kurdular. Devleti kurarken Hunların son yönetici ailesine mensup olan ve eli ayağı düşmanlarca kesilmiş bir erkek çocuktan türediklerini söyleyerek "kutları" olduğunu ispatladılar.[5] Bütün bunlardan çıkan sonuç şudur: Hunlar da diğer Türk devletleri gibi Alp Er Tunga soyundan ve devlet kurma kutu da onlara Alp Er Tunga'dan gelmektedir.

Köktürkler ve Alp Er Tunga

Köktürk Devleti'nin kuruluş senedi ve tapusu aslında Bozkurt ve Ergenekon Destanı'dır. Bu destan *kut*'un Hun Devleti'nden Köktürk Devleti'ne nasıl taşındığını açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Bilge Kağan, yazıtlarda dört yerde "devlet kurma kutu" olduğunu

---

4 Tekin, *age.*, s. 59.

5 Demir, *Bozkurt ve Ergenekon Destanı*, s. 19-83.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

OĞUZ YABGU DEVLETİ'NİN DAĞILIŞI

Oğuz Yabgu Devleti'nin Dağılışı

Oğuz Yabgu Devleti'nin dağılma süreci Selçuk Bey'in 961'de Cend'e çekilmesi ile başlar. Merkezî yönetime vergi verme, İslamiyet'in kabulü veya kabul edilmemesi, sosyal çalkantılar gibi sorunların derinleşmesi sonucu Oğuz Yabgu Devleti zayıflamaya başlamıştır. Aynı yıllarda Oğuz coğrafyasının kuzey bölgelerinden de iyi haber gelmemeye başladı. Kuzeydeki Oğuzlar Kimek baskısı ve din konusundaki ayrılıktan dolayı İdil Nehri'ni geçip batıya göçerler. Ayrıca Kimek-Kıpçaklar, Oğuzların kuzey bölgelerini işgal ederler.

Gümilëv'in verdiği bilgilere göre 800-900 yılları arasında bölgede asırlık bir kuraklık gerçekleşti. Kuraklık sonunda yeşil bitki örtüsü güney ve orta kısımda kayboldu, sadece kuzeyde kaldı. Dolayısıyla kuzey bölgesi çok önemi duruma geldi. Kuraklık yaşayan doğudaki halklar batı tarafına kaymaya başladı. Böylece Oğuz Yabgu Devleti'nin kuzey bölgelerini paylaşma savaşları çıktı.

Mervezî, Oğuz Yabgu Devleti'nin dağılışı ile ilgili çok ilgi çekici bilgiler vermektedir. O, "Oğuzlar, Müslüman ülkelerle ilişkiler sonucunda bir kısmı İslam dinini benimsedi. İslamiyeti kabul edenlerle etmeyenler savaşmaya başladı. Müslüman Oğuzlar üstün gelince olmayanlar kuzeye, Peçenek bölgesine yerleşti."[1] demektedir.

Oğuzların son yabgusu Şah Melik 1042'de öldükten sonra Oğuz Yabgu Devleti'nin tarih sahnesindeki yeri sona ermiştir. Türkmenler Asya ve Avrupa kıtasına dağılmıştır. Onlar yaklaşık 1000 yıldır iki kıtada çok renkli bir tarih yazmışlardır.

1. Oğuz Yabgu Devleti'nin Bölünmesi Sürecinde Selçuklular

Selçuklu ailesi, Oğuz Yabgu Devleti vatandaşlarıdır. X. yüzyılda Oğuz Yabgu Devleti'nde sübaşı (ordu kumandanı) olan Selçuk Bey

[1] Sağır, *Temim İbn Bahr'ın Seyahatnamesi…*, s. 35; Gumilëv, *age.*, s. 285-286.

ile Oğuz yabgusu arasında anlaşmazlık çıktı. 961 yılında Selçuk Bey, Oğuzların kışlık merkezi Yenikent'ten ayrılıp Türk ülkeleriyle İslam ülkeleri arasında bir uç şehri ve Oğuzların yazlık merkezi olan Cend (<Can kend) şehrine göç etti.

961 yılından sonra Oğuzlar arasında İslamiyet hızla yayılmıştır. Oğuz yabgusundan ayrı hareket eden Selçuk Bey, 985'te İslamiyet'i kabul etti. Selçuklu hanedanından İslamiyet'i kabul eden ilk şahıs Selçuk Bey'dir. O, gayrimüslim Türklerle yaptığı savaşlar sebebiyle sonradan *el-Melikü'l Gazî* unvanıyla anılmıştır.

Selçuk Bey, Buhara ve Harezm'den din adamları davet etmiş, bu vesile ile İslamiyet Oğuzlar arasında hızla yayılmaya başlamıştır.

İslamiyet Oğuzlar arasında yayılmaya devam ederken Oğuz yabgusu, Cend şehrine yıllık vergi toplamak üzere memurlar gönderdi. Cend'de yaşayan Oğuzlar "kâfirlere haraç vermeyiz," diyerek memurları kovdular. Bu, Selçukluların merkezî yönetim ile mücadele edebilecek güce geldiğini göstermektedir. Böylece Selçuklu Devleti'nin temelleri yavaş yavaş şekillenmeye başladı.

Yukarıda da bahsedildiği gibi Samanilerin hükümdarı II. Nuh, Karahanlılar karşısında zor duruma düşünce Selçuk Bey'den yardım istedi. Selçuk Bey oğlu Arslan'ı Samanîlere yardıma gönderdi. Karahanlılara karşı Oğuzlar da savaşa katıldı.[2] Samanîler, Selçuklulara Karahanlı sınırındaki Nur-ı Buhara'yı (günümüzde Nevaî ili Nurata ilçesi) verdiler. Selçukluların bir bölümünün Cend'den ayrılarak Nur-ı Buhara'ya yerleştiği anlaşılmaktadır.

Samanîlerin son hükümdarı Ebû İbrahim İsmâil el-Muntasır, Karahanlılar ile savaşmış ve çok miktarda toprak kaybetmişti. O, kaybettiği toprakları Karahanlılardan geri almak için mücadele ederken 1002'de Oğuz yabgusu ile iş birliği yapmış, ayrıca akrabalık da kurmuştu. Sonunda yabgu ve Oğuzların İslam'ı benimsemelerine sebep olmuştur.

Oğuz Yabgu ailesinden Alpkara Baranî, 1029'da Selçuk Bey'in oğlu Yusuf Yınal'ı öldürdü. Tuğrul Bey ve Çağrı Bey, uygun zamanı gözleyip 1030'da Alpkara Baranî'yi yakalayıp öldürdüler. Böylece Oğuz Yabgu Devleti - Selçuklu ilişkileri daha da kötüye gitti. Aslında Oğuz yabgusu Ali Han ve Alpkara Baranî'nin Karahanlılar ile iş

[2] İbnü'l-Esir, *el-Kamil Fi't-Tarih Tercümesi,* C. 9, s. 86.

BEŞİNCİ BÖLÜM

OĞUZ YABGU DEVLETİ DÖNEMİ'NDE KÜLTÜREL HAYAT

Türklerde kültürel hayat, toplumun barış ve uyumunun temel taşıdır. Türkçe yazılı eserlerde kültürel hayat (töre); *yurt* (vatan), *budun* (halk) ve *ilig* (kağan) ile birlikte anılır. Bunlar Türk devlet ve toplum hayatının can damarlarıdır. Nitekim Kâşgarlı Mahmud töreyi yurttan da önemli sayarak *"el kaldı, törü kalmas* (*DLT*, II. s. 25)*"* "*Yurt terk edilir, töre terk edilmez*" diyerek Türkler açısından tarihî bir gerçeği ortaya koymuştur. Genel anlamda Türkler ve onların önemli bir boy birliği olan Oğuzlar, zaman zaman ülkelerini terk edip dünya üzerinde çok farklı coğrafyalarda devlet kurmuşlar fakat geleneklerini, kültürlerini ve törelerini yanlarında götürmüşlerdir.

Oğuzların VIII-XI. yüzyıllar arasında yazdıkları geniş boyutlu ve tarihî gerçeklere dayalı metinler bize şimdilik ulaşmamıştır. Çünkü Oğuz Yabgu Devleti'nin önemli şehirleri Sayram, Yenikent, Cend, Otrar, Hvara, Sığnak, Savran'da tam anlamıyla kazılar yapılmamıştır. Yenikent, Sığnak, Savran, Otrar'da küçük çaplı kazılar yapılmıştır ve buluntular son derece azdır. Fakat bu kültürün sürekliliği dikkate alınarak ve çevre ülkelerde yazılıp anlatılanlardan hareket edilerek Oğuz Yabgu Devleti'nin kültürel hayatı hakkında doğruya yakın bilgilere ulaşmak mümkündür.

Kültür; bir millet veya topluluğa özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü, tarihî ve toplumsal gelişme süreci içerisinde yaratılan maddi ve manevi değerlerin tamamıdır.

Her milletin kendisine mahsus kültür ürünleri vardır. Türklerin yaşadıkları coğrafyaya ve ihtiyaçlarına uygun olarak oluşturduğu barınma ve giyim biçimi, beslenme şekli kendisine mahsus kültürüdür. Aynı şekilde Arapların, Japonların, Çinlilerin giyim tarzı ve mutfakları da adı geçen milletlere mahsus kültür ürünüdür.

Kültür; toplumları birleştirir, bütünleştirir, geleceğe yönelik plan yapmalarını ve barış içerisinde yaşamalarını sağlar. Bu yüzden devlet ve millet hayatındaki önemi çok büyüktür.

Türk kültürünün çok uzun bir geçmişi ve muazzam bir derinliği bulunmaktadır. Dolayısıyla çok büyük bir zenginliğe ve köklü bir yapıya sahiptir.

Medeniyet; toplumun kendini aşması, diğer toplumlara örnek olmasıdır. Kendi kültürüne dayalı değerleri ve kültür varlıklarını geliştirip bunları insanlığın ortak kültür değeri yapmaktır. Günümüzde medeni dünyanın erkek ve kadın giyim biçimi dünyaya Türklerin hediyesidir. Kazakistan'da son yıllarda yapılan kazılarda çıkan kadın ve erkek giyimi bunu açıkça ortaya koymuştur.

Oğuzların da Oğuz Yabgu Devleti Dönemi'nde geliştirerek dünyaya sunduğu değerler bulunmaktadır. Kadının durumu buna örnek verilebilir. Daha önceki Türk devlet ve topluluklarında olduğu gibi kadın toplumun içerisindedir. Yöneticidir. Ebulgazi Bahadır Han'ın bahsettiği "Oğuzlarda Beylik Yapan Bayanlar" bilgisi, o dönem için gerçekten dünyaya örnektir.

Kültür, ulusu birleştirip ortak hareket etmeyi sağlar. Medeniyet ise ulusları birleştirir. Medeniyet; uluslararası barışın, insani değerlerin, doğruluğun, gelişmenin, ilerlemenin, geleceğe umutla bakmanın temel taşıdır.

1. Oğuz Yabgu Devleti Dönemi'nde Devlet Yönetimi ve Ordu

1.1. Devlet Yönetimi, Başkent-Devlet Merkezi-Saray

Oğuz Yabgu Devleti'nde devletin bir en üst yöneticisi bulunduğunu ve onun unvanının "yabgu" olduğunu 922'de İbn Fadlan'ın açıkça belirttiğini daha önce ifade etmiştik: *"Oğuz Türklerinin hükümdarına Yabgu denir. Bu, hükümdarın unvanıdır. Oğuzların başına geçen her kişi bu unvanı alır. Onun vekiline (naibine) Kûzerkin (Külerkin) denir. Yine onlardan her reisin naibine aynı unvan verilir."*[1] İbn Fadlan onların her ikisi ile de görüştüğünü yazmıştır. Buradan anladığımıza göre diğer Türk devletlerinde devlet yöneticisine hakan, kağan, han denirken Oğuz devletinde yabgu denmektedir. Yabgu, kağandır.

[1] İbn Fadlan, s. 35.

DİZİN

A

Abbas 165
Abdullah bin Tahir 144, 172, 173, 174, 330, 334, 335, 336, 337
Abdullâh Mansûr 51, 143
Abisgun 66, 75
Acı Deniz 163
Administrando Imperio 36
Afrasiyab 28
Afrâsyâb b. Bişnek b. Rismen 136
Afşar 249, 302
Ağar 207
Ahlat 34, 203, 204, 223
Ahlatşahlar 204
Ahmedî 274
Ahmed Yesevî 84, 168, 190
Ahmed Yesevi Nesebnamesi 81
Ahsenü't-tekāsîm fî maʿrifeti'l-ekālîm 42
Ahsiket 61
Ahti 58, 70, 340
Akbay 181
Akbay Han 181
Ak Beşim 347
Ak İrtiş 53, 95, 177, 178, 179
Akkerman 220
Akkır-Jane 201
Akkır Köyü 70
Akkolga 201
Akkoyunlu Devleti 212
Akkoyunlular 212
Akkul 67
Aksu 90
Aksu Irmağı 68
Akşehir 84
Aktepe 66, 87
Ak Tepe 66
Al 166
Ala Dağ 258
Alanlar 5, 177
Alasoğlu 157
Alayundlu 249
Alayuntlu 160
al-Badgisî 146
Âl-ı Afrasiyap 134
Ali 35, 151, 165, 169, 170, 185, 186, 187, 206, 239, 383
Ali Bey 169, 185
Ali Bey Han 169, 185
Âl-i Efrâsyâb et-Türkî 135
Ali Han 28, 158, 169, 170, 184, 185, 186, 187, 201, 206, 208, 233, 236, 261
Ali Han Bey 207
Ali Han Oğulları 186, 208
Ali İbnü'l-Esîr 135
Alkabölük 249
Alkaevli 159
Alka İvli 159
Alkavlı / Avul 249

Almalık 47, 48, 49, 65, 163
Almanya 5
Almış b. Şilki 104, 153, 177, 340
Alpamış Destanı 13
Alparslan 188
Alp Arslan 171, 202, 209, 238
Alper 137, 213, 222
Alp Er Tunga 27, 28, 101, 116, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 137, 348
Alp Er Tunga Oğulları 134
Alp Toğan oğlu Etrek 31, 104, 153, 177, 237, 242, 355, 374
Alp Turan 139
Altay 115
Altay Dağları 357
Altaylar 130
Altın Han 243, 380
Altın Kapı 220
Altın Kürüslü Sundun Bay 237
Altınözü 227
Altın Tepe 66, 81, 91
Altuncan Hatun 189, 190, 204
Altun Közeki Sundun Bay 145, 170, 237
A Manov 216, 219
Amıt Suyu 77, 283
Amidü'l-Mülk Kündürî 190
Amu 170, 186
Amuderya 71, 85, 122, 169, 185
Amu Derya 170, 186, 236
Amul 98
Amu Suyu 163
Amuye 186
Amuye Suyu 186
Anadolu 13, 32, 44, 64, 77, 81, 179, 188, 202, 203, 204, 205, 207, 210, 217, 221, 222, 224, 234, 247, 253, 265, 286, 287, 288, 297, 358, 363, 372, 378, 382
Anadolu Selçuklu Devleti 32
An-chou 114
Andalip Oğuznamesi 274
Andican 73
Ani 203
Ankara 28, 44, 101, 134, 147, 203, 379, 383
Anuşe Muhammed Bahadır Han 35
Anuşirvan 190
Aplamış Destanı 49
Arab Muhammed Han 35
Aral Gölü 13, 15, 16, 22, 23, 26, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 59, 60, 63, 65, 67, 68, 71, 72, 73, 77, 85, 87, 90, 93, 97, 109, 119, 124, 126, 139, 147, 148, 149, 150, 155, 164, 172, 176, 179, 191, 192, 194, 201, 205, 206, 208, 213, 227, 234, 236, 242, 250, 256, 282, 284, 328, 339, 341, 356, 373
Arap 26, 34, 38, 50, 77, 83, 95, 100, 117, 126, 135, 147, 162, 169, 180, 184, 246, 256, 271, 308, 330, 334, 335, 336, 337, 341
Arapça 19, 29, 33, 38, 40, 90, 136, 234, 275, 283, 347
Araplar 14, 26, 139, 154, 179, 256
Aras Nehri 212
Arazmlilerin Denizi 60
Ardın 58, 70, 340
Arhos 226
Arıklı 192
Arıklı Aslan Han 158
Arpoxais 138
Arslan 168, 187, 236
Arslan Bey 29
Arslan Bilge Kağan 332, 333
Arslan Han 136, 158, 169
Arslan Köl Erkin 331

Artık Ata 66, 67, 77
Artuklullar 204
Artuş (İrtiş?) Nehri 62
Aruz 244
Asanas 67
Asanas Ata Türbesi 67
Asbicab 68
Asgarun Dağı 68
Asğarûn 70, 75
Asğârûn 55
Asğârûn Dağı 56
A-shih-na 114, 115, 116
Astana Tarih Müzesi 69
Aşanas 67
Aşena 130, 131, 353
Aşıkpaşaoğlu 274
A-şi-na 115, 116
A-şi-na Ho-lu Kağan 245
Aşkabad 156
Aşnas 85, 169, 185, 352
Atatürk 5
Atil 75
Ava 160
Avfî 64, 202
Avlonya 225
Avrupa 75, 109, 199, 226, 227, 228, 265
Avrupa Hun Devleti 109
Avşar 159, 210, 249
Ayagöz 90
Ayaköz Irmağı 68
Aybek ed-Devedari 242
Aydın 88, 144, 227, 377
Aydın Gölü 88
Ay Han 250
Aynaroz 225
Azdavay 227
Azerbaycan 32, 39, 47, 81, 188, 202, 204, 210, 211, 212, 213, 239, 264, 265, 267, 285, 377
Azerbaycan Atabegleri 211
Azerbaycan Cumhureiyeti 47
Azerbaycan Cumhuriyeti 32, 213, 264
Azerbaycan Türklüğü 212

B

Bab 61, 250
Bad 23
Badga 54, 55, 68, 79
Badzinagları 214
Baga Tarkan 25, 30, 31, 125
Bagatur Si-pi 122
Bağdat 39, 40, 42
Bahadır Han 35
Bahaeddin Ögel 111, 368, 369, 381
Bajanak 344
Bakü 212
Balasagun 93, 134, 201
Balgrad 225
Balıkçı 72
Balkanlar 207, 213, 224, 227
Balkan Türklüğü 264
Balkan ülkeleri 47
Balkaş 53, 68, 90, 95, 124, 179
Balkaş Gölü 53, 68, 90, 124
Balkik bin Cabuyye 173, 174
Balyabadra 225
Barab 63, 68
Bârâb 59, 84
Baraniler 233
Baratigin 68
Barçın'ın Kök Kâşanesi 69, 170
Barçınkend 69
Barçınlıg Kent 69
Barçınlığkent 85, 169, 185, 352
Barçın Salır 170, 238
Barçın Salur 69
Barçkend 85, 169, 185, 352
Barhin 69
Bars 25, 29, 125

Barsak 23
Bars Kağan 25, 125
Barthold 58, 135, 136, 140, 144, 174, 183, 254, 255, 260, 358, 373, 377, 378
Baruç Dağı 220
Basat 354
Basileios Apokapes 215, 216
Baskan 90
Basmıl 248, 276
Bastı 213, 222
Bastiy 213, 222
Başgırt 276
Başgırtlar 55
Batı Avrupa 218
Batı Chin Devleti 111
Batı Kazakistan 70, 340
Batı Köktürk Devleti 25, 30, 31, 32, 89, 117, 118, 124, 125, 264, 340, 347
Batı Liang Devleti 112
Batı Rumeli 228
Batı Türkleri 25, 264, 341, 344
Baverd 61, 62
Bayandurlar 220, 222
Bayat 152, 159, 181, 221, 233, 238, 249
Bayat boyu 152, 221, 233, 238
Bayat ili 181
Baygu 26
Bayıldır 251
Bayındır 26, 77, 126, 145, 152, 157, 158, 160, 166, 170, 181, 220, 237, 249, 258, 283, 354
Bayındır Han 77, 145, 170, 181, 237, 258, 283
Bayındır Köl Erki Han 158
Bayındırlar 222
Bayırkum 66, 69, 81, 87, 340
Bayundur 249, 305
Bazil 203
Becene 49, 162, 191, 192, 193, 249
Becene ili 191
Be-ça-nag 249
Beçene 160
Beçenek 249, 305
Begdili 249
Begendi Nehri 69
Begim Ana Munarası 201
Begtili 249, 305
Beg Togdı 189
Belgorod 220
Belgrad 225
Belkık b. Cebğuye 173
Benaket 61, 69, 250
Benegit 69, 81, 306, 315
Benegit Irmağı 69, 81, 315
Benek 219
Berendiler 220, 222, 383
Berestov 220
Berket 56, 69
Berk Nehri 54, 67, 87, 175
Berlin Kral Kütüphanesi 273
Beş Balıg 368
Beş Balık 131
Beşenk 101, 133
Beyhakî 24, 37, 169, 184, 187, 188, 189, 233, 379
Beyhakî Tarihi 158
Beyrek 359
Bey Tekin 168
Beytü'l-Hâniyye 135
Bezir Arslan Han 136
Bıçakçı Tepe Harabeleri 81
Biga 221
Bigdili 159
Bijen 131
Bilge 19, 25, 28, 30, 31, 125, 145, 235
Bilge Anucur 134
Bilge Kağan 14, 19, 25, 28, 30, 31,

125, 129, 130, 145, 146, 167, 235, 244, 333
Bilge Kağan Yazıtı 19, 32, 130
Bilge Kül Kadır Han 136
Binket 56, 69, 73
Birunî 43, 63, 80, 102, 193, 206, 345, 355, 380
Bişkek 361, 364
Bitlis 204
Biyeken Alp 171, 238
Bizans 36, 41, 53, 102, 103, 116, 117, 118, 133, 177, 194, 203, 204, 207, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 222, 223, 227, 228, 256, 261, 276, 284, 340, 358, 380
Bizans Devleti 214, 218
Bizans İmparatorluğu 214, 215, 222
Bizanslar 216, 227
Bizanslılar 218, 224
Bolçu 25, 31, 125, 235
Bolçu Irmağı 25, 125
Bolçu Savaşı 31, 235
Bonya 219
Borun Dağı 220
Borysthenes 138
Bosna 225, 377
Bout 221
Boyu Uzun Burla (Bular) Hatun 145, 170, 237
Boyu Uzun Burla Hatun 28, 145, 153, 260, 354
Bozkurt Destanı 113, 114, 115, 116
Bozkurt ve Ergenekon Destanı 130
Bozok 250
Bozok boyları 250
Bozoklar 235
Bozuk Tepe 66
Brod 226
Budizm 17, 341, 347
Bugra Han 168
Buhara 53, 59, 79, 84, 85, 94, 149, 169, 182, 183, 185, 188, 200, 275, 339, 345
Buku Han 131, 132
Buku Tegin 132
Bulgar 58, 61, 62, 69, 70, 98, 103, 104, 105, 133, 153, 216, 218, 293, 340, 341
Bulgaristan 227
Bulgarlar 52, 58, 62, 98, 99, 104, 147, 194, 217, 224, 327
Bumin Kağan 114, 257
Buran 158, 169, 185, 233
Burtaslar 58, 99, 100, 104, 147, 327, 339, 341, 366
Burtas ülkesi 99
Buyruku 31
Buzuk Tepe 78
Büdüz 249
Bügdüz 157, 160, 166, 170, 186, 187, 236, 249
Bügdüz Kardıcı 236
Büğdüz Kardacı 152
Büğdüz Kuzucu Bay 158
Büyük Hun Devleti 110
Büyük İskender 248
Büyük Selçuklu Devleti 32, 205, 206, 211, 264

C

Cacan 55, 70, 72, 73
Câcân 54, 55, 56
Cahş 58, 70, 340
Câm-ı Cem-âyîn 274
Câmî el-hikayat 64, 202
Camiü't-tevarih 165, 249
Camiü't-tevârih 32, 37, 137, 141, 142, 156, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 174, 267, 268, 269, 270, 271, 273, 275

Camiü't-Tevârih 47, 84, 382
Cam Nehri 58, 70, 340
Candağa 55, 70, 75
Can Kala 70
Cankent Köyü 90
Carav 61, 62
Cebbuye oğlu Balkık 146
Cecan 73
Cecan şehri 73
cede taşı 15, 148
Cemal Karşî 135
Cend 22, 61, 65, 67, 70, 71, 74, 75, 85, 97, 153, 169, 176, 180, 182, 184, 185, 187, 191, 199, 200, 201, 209, 231, 256, 261, 262, 338, 343, 345, 352
Cengiz Han 35, 243, 380
Cent 187
Ceyhun 52, 54, 59, 61, 62, 63, 67, 70, 71, 74, 77, 79, 81, 92, 175, 178, 179, 187, 205, 208, 236, 261, 263, 315, 328, 341
Ceyhun Irmağı 187, 236
Ceyhun Nehri 52, 54, 59, 63, 67, 70, 74, 92, 178, 179, 205, 263
Ceyhun Vadisi 87, 341
Chang-yeh 111, 112, 113
Chavannes 245, 341, 344
Chen-te 112
Chin-chang 113
Chin Devleti 110, 112
Chin hanedanlığı 111
Chiu-ch'üan 113, 114
Chü ch 111
Chü-c'hü 113
Chü ch'ü ailesi 111
Chü-c'hü ailesi 114
Chü-ch'ü ailesi 113
Chü-ch'ü ırmağı 111
Chü-ch'ü Lo-chiu 111
Chü-ch'ü Meng hsün 111, 112
Chü-c'hü Wu-hui 113
Cibâl 42
Cimkent 16
Ci vang cüe kıh en 25
Cizre 38
Constantin Porphyroggenitus 53
Cuvan Tepe 66, 71, 77
Cürcan 57, 71, 74, 90, 102, 175, 178, 179, 191, 192, 193, 328, 381
Cürcaniye 59, 71, 74, 79, 175, 177, 178, 260
Cüveynî 131

Ç

Çaç 89
Çağatay Türkçesi 33
Çağrâğân 54
Çağraoğuz Dağları 71
Çağrı 23, 29, 64, 134, 186, 189, 190, 202, 203, 233
Çağrı Bey 186, 189, 202, 203, 233
Çağrı Türkleri 23
Çahardara Gölü 71
Çakırı Oğuz 59
Çaldıran Zaferi 212
Çalkar 50
Çalkar-Tengiz Gölü 75
Çanak 136
Çaplak Tepe 66
Çardarı 66, 71, 87
Çardarı Bölgesi 66
Çaruk 276
Çaruklug 275
Çatalca Ovası 216, 217
Çavdır 207
Çavıldır 160
Çavuldur 171, 181, 238, 249, 251
Çavuldur Bala Alp 171, 238
Çay 61, 72

Çcan 89
Çci-Çci 89
Çepni 160, 249, 308
Çığariy 130
Çımkent 83
Çıplak Tepe Harabeleri 81
Çi-çi 109
Çi-çi Han 109
Çigil 33, 274, 276
Çiğil 63, 64, 93, 276, 284
Çimkent 47, 65, 163, 168
Çin 14, 23, 25, 26, 28, 30, 51, 81, 88, 96, 101, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 122, 123, 125, 126, 140, 144, 145, 147, 148, 154, 174, 177, 206, 236, 239, 242, 243, 244, 245, 247, 248, 256, 258, 264, 265, 276, 282, 317, 341, 344, 347, 348, 350, 351, 353, 358, 365, 367, 378, 379, 383
Çince 19, 25, 28, 111, 125, 239, 242
Çindir 276
Çirmen 221
Çovdur ili 181
Çovdurlar 182
Çömül 276
Çubin 61, 62, 105
Çubin Köyü 61
Çubukoğulları 204
Çulman Nehri 58, 104, 147
Çu Nehri 26, 72, 154, 248
Çur 101, 133
Çuye 72
Çuy Tepe 66, 72, 77
Çuy Vadisi 72

D

Daday 227
Dağ Han 250
Damkak 152, 157
Danişmend Ahmed 188
Danişmend Ali Taylu 188
Danişmend-i Buharî 188
Danişmendli ailesi 188
Danişmendliler 188, 204, 205
Darende 73
Darfu 56, 72
Dargan 74, 79
Dargu 73
Darnuh 56
Darnuk 72
Dartu 54, 73
Dastan-ı Gazan Han 161, 249
Davud bin Mansur 146
Dede Kerenvük 152, 157
Dede Korkut 24, 34, 44, 151, 162, 163, 166, 170, 182, 192, 237, 238, 354
Dede Korkut Destanı 13, 34, 44, 49, 77, 162, 163, 181, 182, 244, 258, 262, 283, 349, 354, 355, 359, 364, 369, 378, 379
Dede Korkut Hikâyeleri 16, 24, 102, 170
Dede Korkut Kitabı 13, 26, 34, 125, 126, 145, 151, 192, 237, 238, 244, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 281, 282, 341, 348, 359, 364, 365, 369, 370
Dedem Korkut 359
Dehlan 69, 73
Delvine 225
Demir Kapı 14, 101
Demleçoğulları 204
Deniz Han 250
Denizli 22
Derbend 212
Derend 54, 73
Deylem 57

Deyleman 60
Dımışk 43
Dış Oğuz 181, 244
Dış oğuzlar 250
Dih-Çûb 96
Dih-i Nev 90
Dihistan 57, 61, 62, 189, 190
Dilmaç 213, 222
Dinkli Bey 207, 208
Dinyeper 52, 98, 102, 194, 213, 219
Dinyeper Nehri 215, 219
Diojen 223, 224
Dip Bakuy 27, 164, 165
Dip Bakuy Han 27, 164, 165
Dip Yabgu Han 27, 141, 157
Dirse Han 258
Dirse Han oğlu Boğaç Han 258, 349, 354
Dîvânu Lugâti't-Türk 16, 23, 33, 34, 135, 160, 168, 235, 249, 256, 265, 274, 275, 276, 283, 284, 285
Dîvânu Lügâti't-Türk 135, 136
Dnyeper 228
Dobruca 218, 224
Dodurga 159, 249, 275
Doğodap 223
Doğu Altay 121, 122
Doğu Avrupa 147, 213
Doğu Karadeniz 226
Doğu Karluk 134
Doğu Türkistan 76
Doğu Türkleri 258, 383
Dokuz Oğuz 15
Don 52, 98, 102, 194, 224, 321
Döğer 159, 207, 249
Dönge 166
Dönker 152, 157
Draç 225
Dresden 281
Dresden nüshası 34
Dudal Bay 171, 238
Dukak 151, 153, 237
Durun 207
Duylı Kayı 166

E

Ebî Ali el-Badğîsî 165, 173
Ebu Bekr-i Tihranî 274
Ebu Dülef 236, 261, 374, 382
Ebu Fazl-ı Beyhakî 37
Ebû İbrahim İsmâil el-Muntasır 201
Ebû İshâk İbrâhîm 40
Ebu Kaşşe 59
Ebulgazi Bahadır Han 24, 32, 34, 35, 47, 48, 65, 69, 90, 104, 145, 150, 156, 161, 162, 165, 166, 170, 185, 187, 206, 210, 232, 235, 250, 251, 349, 365, 378, 379
Ebulhan 207
Ebulhan Dağı 207
Ebu'l Kasım ibn Havkal 41
Ebû Zeyd Ahmed 40
Ebü'l-Fütûh Abdülgafûr 135
Ebülgazi Bahadır Han 157
Edebali 342
Edirne 221, 225, 227
Efrasiyap 64, 101, 129, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 164, 206, 352
Efrâsyâbiyân 135
el-Asar el-Bakiye 43, 345
el-Belazurî 39, 144, 173, 379
el-Ceyhanî 38
el-Hâniyyetü'l-Etrâk 135
El-Hatîr Ebû Abdullâh el-Hüseyn el-Fazlî 136
el-Hazrecî el-Yenbuî 178
el-Kamil Fi't-Tarih 38, 39, 48, 137, 143, 182, 183, 200, 343, 380

el-Karyet el-Hadise 52, 75, 85, 176, 234, 343
el-Mehdî 50, 143, 155, 342
el-Mesudî 23, 179
el-Ömeri 43
el-Tembih ve'l-işrab 53
Emba ilçesi 70, 340
Emîr Savtegin 211
Emir Timur 28
Ender ez Kıfçâk 96
Endülüs 42
Enkeş 151, 152, 157, 165
Enuşirvan 190
Erboğa 213, 222
Ercasb 134
Ergenekon Destanı 114, 353
Erkey / Erki 152, 157
Er Kıl 157, 158, 248
Erki 152, 244
Ermeni 37, 203, 215, 216
Ermeniler 202
Ermeniyye 55, 79
Ertim 101, 133
Erzen 204
Erzincan 204
Erzurum 204
Eski Guzya 234
Eski Uygur Türkçesi 125
Esterâbâd 175
Etil 60, 61, 62, 75, 98, 105, 147
Etil Nehri 60, 147
Etrâk 135
et-Tarih-i Gazanî 161, 249
et-Tenbîh ve'l-işrâf 41, 179
et-Tiz 190
Eva 160
Evliya Ata 88, 120
Eymir 152, 160, 207, 233, 238
Eymür 249, 309

F

Farab 16, 51, 53, 61, 63, 64, 73, 78, 80, 85, 88, 90, 96, 175, 176, 205, 251, 256, 257, 310, 330, 345, 352
Fars 15, 37, 38, 77, 140, 147, 148, 171, 173, 180, 207
Ferave 188
Fergana 59, 73, 76, 79, 89, 92, 136, 145, 172, 192, 251
Fergana Vadisi 73
Fransa 226
Fu-ku 28
Fütuhu'l-Büldan 39

G

Gagauzlar 32
Gagauz Türkleri 264
Gagauz yeri 47
Gagavuz Türkçesi 228
Gamlı Han 349
Garbiyan 73, 355
Gargun 73, 74
Gargûn Gölü 56, 68, 356
Garguni 54
Gazan Han 21, 212
Gazne Devleti 24, 184
Gazneli Devleti 37, 184, 201, 202, 204
Gazneliler 94, 183, 184, 189, 202, 204, 205, 343
Gazneli Mahmd 187
Gencdih 84
Gence 212
Gence Hanlığı 212
Gences 23
Genedih 73, 80, 176, 345
Gerdizî 13, 15, 38, 139, 148, 171, 233, 341, 356, 374
Gil 57
Girbân 54
Giresun 227

Gobi Çölü 114
Gorajde 225
Gök Han 250
Gök Tanrı 16, 241, 242, 244, 263, 340, 341, 342, 347, 358
Gök Tanrı inancı 358
Göktürkler 211
Göttingen 35, 382
Grahova 225
Gula 101, 133
Gumilëv 50, 58, 59, 95, 118, 120, 152, 199, 202, 244, 245, 353, 380
Gurlar 95
Guvare 74, 75
Guzan 64, 202
Guzang 112
Guz Çölü 62
Guzinî 64, 202
Guziyye 139, 144, 173
Guzlar 58, 61, 62, 63, 95, 105, 134
Guz (Oğuz) ülkesi 62
Guz ülkesi 61
Gülistan Antlaşması 212
Gümülcine 221
Gündoğdu 221
Güney Azerbaycan 211, 212
Güney Liang Devleti 112
Güney Lianglar 112
Gün Han 158, 250
Gürcüler 202
Gürgân 175
Gürgan Gilan 60

H

Hakaniye Türkçesi 89
Hakasya 125
Ha-la-yun-log 249
Halican 59, 71, 175
Halluh 172
Halluk 250
Hamedan Kalesi 190
Handagat 55, 73
Han Hanedanı 110
Hanlar Hanı Bayındır Han 170, 237
Han Şahruh oğlu Beytepe Han 29
Harezm 43, 53, 54, 55, 59, 60, 61, 62, 67, 69, 70, 74, 79, 97, 99, 100, 102, 105, 118, 148, 174, 175, 176, 178, 179, 182, 188, 189, 191, 193, 200, 204, 208, 260, 327, 328, 344, 345, 370, 374, 377
Harezm Denizi 61, 62
Harezm Gölü 53, 54, 55, 59, 67, 70, 175
Harezmli Arab Muhammed Han 24
Hârizmşahlar 212
Harput 204
Harzemşah Altuntaş 188
Harzemşah İsmail 189, 204
Hasan bin Mahmud Bayatî 274
Hatay 227
Hatun Kale 74
Hazar Denizi 22, 41, 53, 54, 57, 60, 61, 63, 67, 70, 75, 78, 89, 99, 105, 118, 119, 121, 148, 175, 193, 205, 208, 211, 340
Hazar Kağanlığı 22
Hazarlar 16, 51, 58, 97, 98, 99, 102, 103, 149, 172, 176, 177, 181, 194, 211, 245, 327
Hazar Türkleri 16
Hazret-i Sultan Satuk Buğra Han Gazi 136
Hersek 225, 377
Hıtay 276
Hicabi Kırlangıç 37
Hikâyet-i Oğuzname-i Kazan Bey ve Gayri 281
Hi-li kun-ku Han 109

Hind 178
Hindukuş Dağları 71
Hisar Dağı 186, 207, 208
Hive 24, 35, 161, 250
Hive Hanı Ebulgazi Bahadır Han 35
Hiyam 55, 68, 70, 75, 80
Hiyâm 55, 57
Hoca Ahmet 181
Ho-hsi 112
Ho-lien Po-po 112
Horasan 23, 40, 42, 48, 50, 55, 59, 74, 78, 94, 143, 144, 146, 155, 165, 172, 173, 175, 183, 187, 188, 189, 202, 207, 208, 210, 237, 334, 345, 355
Hoyto-Tamir 124
Hoyto-Tamir Yazıtları 125
Hristiyanlık 17, 341
Hsia Devleti 110, 112
Hsia Han Devleti 112
Hsiung-nu 115
Hsüan Tsang 89
Hsüan-Tsang 84, 90, 358, 379
Hucend 61
Hudud el-âlem 36, 60, 62, 93, 95, 97, 99, 102, 105, 194, 250
Hudûd el Âlem 60, 61, 62, 235, 251, 255, 261, 263, 328, 342, 371
Huhanyeh 109
Huluku Han 109
Hulumiş 225
Hun 115
Hun Devleti 28, 32, 109, 111, 124, 130, 368, 377
Hun Devleti Dönemi 32, 109, 111, 124
Hunlar 110, 111, 130, 211, 234, 365, 381
Huvara 71, 74, 75
Huvare 75, 78
Hu-yen-ti Han 109
Hülagü 212
Hüseyin el-Almaî 135
Hvara 61, 65, 75, 231, 337
Hvare 75, 176, 262, 343
Hyrcania 175
Hz. Adem 156
Hz. Nuh 156

I

I.Chao (Ön Chao) Devleti 110
II.Chao (Arka Chao) Devleti 110
Île-de-France 226
Ilıca 225
Ioannes Zonaras 215, 216, 223, 224, 383
Irak 32, 39, 47, 202, 207, 208, 211, 264, 265, 267
Irgıl Hoca 157, 158, 248
Irgız havzası 50
Irgız Nehri 75
Irkıl Hoca 158
Ir Kıl Hoca 157, 158, 248
Iskıradın 226
Iskradin 225
Issıg Göl 26, 62, 92, 101, 117, 133, 154
Issık Göl 47, 48, 49, 65, 72, 76, 109, 163, 365

İ

İbn el-Mukaffa 15, 38, 171
İbn Fadlan 27, 28, 29, 31, 44, 58, 69, 70, 98, 140, 147, 150, 151, 153, 165, 177, 178, 207, 232, 236, 237, 241, 242, 246, 253, 259, 260, 261, 263, 340, 341, 342, 349, 355, 370, 371, 373, 374, 375, 380
İbn Fadlan Seyahatnamesi 44, 165, 207, 236

İbn Havkal 36, 40, 41, 42, 54, 57, 58, 59, 60, 68, 74, 75, 79, 80, 83, 84, 87, 88, 89, 100, 104, 147, 181, 260, 328, 343, 380
İbn Hurdadbih 13, 42, 54, 139, 148, 174, 175
İbn Hurdazbih 38, 42, 51, 96, 97, 380
İbn Khurdadbeh 38
ibn Rusteh 51, 52, 97, 100, 194, 234
İbn Rusteh 52, 99, 255
İbnü'l-esir 13, 50, 139, 143, 144, 147, 155, 342, 380
İbnü'l-Esir 38, 39, 48, 135, 136, 137, 143, 182, 183, 200, 343, 380
İbnü'l-Fakih 39, 383
İbrahim Yınal 190
İbranice 177
İç Oğuz 181
İdil 54, 58, 61, 62, 75, 96, 98, 100, 102, 104, 147, 176, 177, 193, 194, 195, 199, 214, 228, 260, 339
İdil Nehri 54, 61, 62, 75, 98, 176, 194, 199, 339
İdrisî 13, 24, 41, 42, 50, 54, 55, 56, 57, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 77, 78, 79, 80, 82, 87, 89, 139, 175, 236, 251, 254, 263, 327, 328, 355, 356, 382
İgdir 157, 160, 248, 249, 310
İgdir bölük 248
İgor 213, 218, 220, 221, 383
İgor Destanı 213, 218, 221, 222, 383
İğdir 166, 207
İkan 66, 75
İkiği Öküz 69
İkki Öküz 70, 90
İlbilge Hatun 348
İldenizliler 211
ili 151, 165, 207
İli Irmağı 68
İli Nehri 109, 124
İl Tekin 168
İltekin oğlu Aslı Han 158
İlteriş Kagan 131
İl Tigin 29, 169
İltiriş Kağan 348
İmparator Diojen 223
İmparator Dugidz 216
İnal Han Sir Yabgu 28, 152, 157
İnal Sir Yasak Yabgu 152, 157, 165, 336
İnal Tigin Dönemi 332
İnal Tigin huvu 332
İnal Tigin Yavi 166
İnal Yabgu Han 28, 165, 336
İnal Yavı 151, 164, 165, 166
İnal Yavı Bey 165
İnal Yavı Han Bey 29
İnal Yavu Han 28
İnci Irmağı 14
İnçkend 90
İndusun 122
İngen 49, 191
İngiltere 156
İnkeş 191
İoan Bahçeler 220
İ'p'i Şe-kui Kağan 123
İran 32, 39, 40, 42, 47, 57, 81, 94, 116, 175, 183, 204, 208, 210, 211, 212, 256, 264, 265, 267
İrek 192
İrki 166
İrtiş 25, 60, 62, 76, 95, 105, 118, 125, 177, 178, 351
İrtiş Nehri 25, 125, 351
İsfahan 40, 137, 188, 207, 208
İsfîcâb 84, 85, 169, 185, 352
İskit 329, 358, 378
İslam 16, 19, 23, 24, 27, 36, 37, 38,

39, 40, 41, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 77, 79, 80, 82, 84, 85, 89, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 104, 105, 135, 137, 143, 144, 147, 148, 149, 153, 155, 172, 174, 175, 176, 177, 180, 181, 194, 199, 202, 206, 209, 234, 236, 247, 253, 254, 256, 260, 261, 263, 276, 327, 328, 329, 341, 342, 343, 344, 345, 351, 355, 356, 365, 371, 372, 374, 380, 382
İslamiyet 17, 347
İsli Han 169
İsmail 51, 84, 93, 94, 174, 183, 189, 202, 204, 343, 378, 379
İsmail b. Ahmed 93, 174
İsmanil Mansur 183
İspanya 226
İspîcâb 84
İstahrî 13, 40, 41, 53, 180
İstanbul 33, 39, 101, 129, 133, 134, 135, 136, 138, 156, 275, 283, 378, 379, 380, 381, 383
İstemi 27, 114, 117, 118, 123, 165, 247, 257, 347
İstemi Kağan 117, 118, 247, 257
İstemi Yabgu 27, 114
İsticab 59, 63, 71, 76, 83, 87, 168
İstiyakend 76, 79, 176
İşkan 66, 76
İştemi Kağan 117
İt Becene 191
İtil 53, 58, 61, 75, 95, 96, 97, 104, 105
İtil Nehri 53, 58, 61, 104, 105
İti-şa Han 109
İzveçan 225
İzvornik 225, 377
İzzettin Keykavus 224

J

Jalagaş 70, 201
Jalagaş İlçesi 70
J. Hamilton 21
Jinagupta 347
Ji wang jue ke han 25
J. Marpuat 21
J. Nemeth 21
Juan-juan 113, 114, 115
Juan-juanlar 114, 130
Juçu Meng Sun 111

K

Kabar 30
Kaçaklı Hatun 191, 192
Kadar 84, 140, 175, 382
Kadir Han 93, 134, 136, 168
Kalka 224
Kalkın Konak Alpın 171, 238
Kama Nehri 58, 104, 147, 149
Kam Gan oğlu Bayındır 364
Kamgan oğlu Bayındır Han 26, 126
Kankar 101, 133
Kanlı 166, 168
Kanlı Yavi Han 166
Kanlı Yavlı 168
Kanlı Yavlı Han 158
Kansu 110, 111
Kanuni Devri 212
Kao-ch-'ang 115
Kao-ch'ang 114
Kapgan Kağan 28, 30
Kapulu Dervendi 262
Kara 151, 165, 168, 207
Kara Alp 168
Kara Alp Arslan 158, 168
Kara Alp Han 158
Karaavul 249

Karabay 181
Karabay Han 181
Karabölük 249, 275
Karaçık ayağı 47, 49
Karaçık Tağı 47, 65, 163
Karaçuk 65, 66, 76, 77, 81, 148, 149, 150, 163, 164, 206, 262, 283, 310, 352
Karaçuk Bölgesi 66
Karaçuk Çayı 87
Karaçuk Çoban 262
Karaçur 77
Karadağ 226, 243
Karadeniz 52, 64, 97, 98, 120, 176, 194, 202, 207, 213, 215, 217, 218, 220, 221, 222, 224, 226, 227, 344, 378, 381, 383
Karadeniz Bölgesi 227
Kara Derya 62
Karaevli 159
Karahan 168
Kara Han 93, 134, 137, 138, 141, 142, 156, 158, 168, 174, 207
Karahanlı Ali Tigin 183, 188
Karahanlı Devleti 93, 134, 136, 137, 168, 207
Karahanlılar 134, 135, 136, 137, 165, 168, 379, 381
Kara İrtiş 76
Kara İsliler 163
Kara İvli 159, 163
Karakalpakistan Özerk Cumhuriyeti 74
Karakorum 131
Karakoyunlular 212
Karakum 47, 49, 57, 65, 77, 163, 234, 262
Karakurum 47, 77, 131, 170, 186, 373
Karaman Bey 207
Karanlık Denizi 243
Karaspan Tepe 66, 71, 77
Kara Tağ 243
Karatal 68, 90
Karatal Nehri 68
Kara Tanrı 242, 244
Karatav 65, 66, 76, 163
Kara Tav 77, 92
Karatigin 68, 74, 77, 79, 328
Kara Töbe 82
Kara Türgiş 14, 101, 154
Kara Türgişler 26, 126
Karı Sayram 83, 168
Karitena 225
Karkın 159, 171, 207, 249, 275
Karluk 15, 22, 25, 26, 51, 52, 59, 61, 62, 81, 92, 93, 96, 101, 133, 143, 148, 154, 155, 172, 175, 176, 192, 265
Karluk Devleti 22, 26, 62, 92, 93, 155, 192
Karluklar 14, 23, 25, 26, 40, 51, 59, 89, 92, 93, 96, 103, 126, 134, 144, 148, 154, 177, 192, 248, 251, 327, 343
Karmakşı 282, 283, 361
Karmış Bay 69, 170, 238
Karnak 64, 77, 82, 85, 149, 164, 169, 185, 206, 310, 352
Kasım 5
Kastamonu 22, 227
Kaşga 163
Kaşga Çora 163
Kaşgar 92, 94, 119, 123, 192, 201
Kâşgar 136
Kâşgarlı 33, 231, 235, 249, 274, 275, 283
Kâşgarlı Mahmud 13, 33, 64, 65, 89, 103, 133, 135, 160, 164, 206, 231, 235, 249, 252, 265, 267, 269, 274, 275, 283, 352

Kâşgar Tarihi 135
Kavag Ata 66
Kavgan Ata 67, 77, 87
Kay 64, 202, 276, 284, 287
Kaya 221, 322
Kayaboz 221
Kayala Nehri 213
Kayalı 213
Kayapiç 221
Kayaş Kul 186, 208
Kayep 213, 222
Kayı 28, 64, 151, 152, 157, 158, 159, 164, 165, 166, 167, 168, 171, 193, 202, 206, 220, 221, 233, 237, 238, 249, 331, 336
Kayı Bay 171, 238
Kayıg 249, 310
Kayı Han 157, 164
Kayı Han oğlu Dip Bakuy 157
Kayı İnal Han 28, 152, 157, 336
Kayı İnal Yavı 28, 157
Kayı Kara Hoca 151, 165
Kayılar 221
Kayıoba 213, 222
Kayo 221
Kaz 64, 164, 206, 352
Kazakistan 13, 16, 58, 61, 64, 67, 68, 70, 71, 72, 76, 78, 79, 83, 86, 88, 89, 90, 118, 137, 138, 149, 164, 168, 170, 180, 187, 201, 206, 232, 256, 264, 267, 282, 283, 330, 331, 340, 352, 356, 359, 362, 378
Kazakistan Cumhuriyeti 13, 171, 362
Kazakistan Devleti 16
Kazali İlçesi 90
Kazalinsk 70
Kazalnsk Beldesi 90
Kazan 145, 156, 157, 158, 161, 162, 163, 170, 193, 207, 237, 248, 250, 258, 260, 281, 369
Kazan Alp 162
Kazan Bey 145, 170, 207, 208, 237, 262, 281, 354
Kazan Han 262
Kazan nüshası 156
Kazgurt 47, 49, 65, 162, 163, 193
Kazıkurt Dağları 234
Kehand 75, 78, 176
Kehsen 134
Kengeres 14, 101, 133
Kengürler 14
Kerce Buladı 171, 238
Keren 78, 80, 175
Kestan Kara Alp 171, 238
Keyümers 165
Khardeşler 214
Kıfçak 276
Kılıç Arslan 13, 152, 158, 170, 184, 186, 187, 190, 201, 233, 236
Kılıçtakan 227
Kımaç 171, 238
Kınık 148, 151, 160, 171, 187, 207, 235, 236, 238, 239, 249, 251, 261
Kınık Bay 171, 238
Kıpçak-Kimek 22
Kıpçaklar 25, 51, 71, 95, 96, 97, 191, 199, 245, 285, 286, 287, 290, 300, 311, 317, 325, 326, 327
Kıpçaklı Hatun 49, 191
Kıratlı Köyü 226
Kırgız 33, 51, 274
Kırgızhân 96
Kırgızistan 51, 52, 62, 72, 73, 76, 88, 89, 90, 168, 250, 264, 365
Kırgızlar 276, 353
Kırım 97, 119
Kırım yarımadası 97
Kırın 227

Kırkız 276
Kıtay 276
Kızık 159, 249, 275
Kızılkum 70
Kızılorda 16, 49, 67, 69, 70, 90, 170, 187, 201, 259, 282, 283, 327, 340, 346, 357, 359, 360, 361, 369
Kızılsu 52
Kızkala 69
Kiçi Talas 89, 168
Kie-ku 351
Kien-kuen 351
Kiev 215, 219
Kilisli Rıfat Bilge 282
Kimak 23, 92, 102, 345
Kimek 61, 62, 95, 96, 102, 105, 199, 252
Kimekler 58, 61, 62, 95, 102, 103, 104, 105, 147, 194, 327
Ki-ok 109
Kirman 190
Kitab el-alak el-nefise 40, 255
Kitab el- A'lak el- Nefise 51, 97, 100, 194, 234
Kitab el-Büldan 37, 38, 39, 40, 177
Kitab-ı Diyarbakıriyye 274
Kitab suret el-ekalim 40, 41
Kitabü'l Büldan 39
Kitâbü'l-Büldan 37
Kitanlar 96, 214
Kiyev 214, 219, 221
Kiyev Rusyası 227
Klov 220
Knaz Vilademir 220
Koçak 220
Koğalı Köyü 69
Koloxais 138
Komana 203
Konçak 220
Kondı Bay 171, 238
Konstantinos Doukas 216, 217
Konstantinos Porphyrogennetos 36, 103, 149
Korkut 152, 244, 354
Korkut Ata 151, 152, 157, 158, 162, 164, 165, 166, 167, 182, 193, 330, 349, 354, 357, 362, 376
Korkut Ata Müzesi 357, 361
Korkut Bey 206, 237
Korkyt Ata Üniversitesi 361
Kotur Tegin 132
Koui boyu 221
Kovuyları 220
Kökçetav 58
Kök Kaşanesi 238
Kökkesken Kale 78
Köklü ili 207
Köktürk 115
Köktürkçe 139
Köktürk Devleti 23, 25, 26, 27, 28, 32, 109, 110, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 130, 131, 140, 145, 154, 165, 240, 245, 247, 264, 329, 347, 348, 357
Köktürk Dönemi 27, 65, 163
Köktürkler 16, 25, 76, 115, 125, 365
Köktürk Yazıtları 14, 15, 23, 31, 32, 47, 76, 101, 117, 124, 125, 132, 145, 235, 245, 257, 283, 301, 350
Köl Erki Han 166, 244
Köl Erkin 29, 150, 152, 167, 241, 331, 332
Köl İrki Han 158, 166
Köstendil 225
Köyük Kale 78
Kuba 212
Kuça 23, 121

Kugadlı 171, 238
Kuhistan 208
Kuin-çe 112
Kuman 203, 218, 219, 220, 224
Kumana 203
Kumanlar 5, 96, 214, 218, 219, 220, 221
Kumi Talas 90
Kurs Yabgu 165
Kurs Yabgu Han 157, 165
Kuru 29, 152, 157, 158, 165, 168, 313
Kuru Tigin 29, 158
Kuru Yasak Yabgu 165
Kuşan 23, 329
Kutadgu Bilig 136
Kutavı Bay Alp Taga 334
Kutbüddin İsmâil b. Yâkūtî 211
Kutluk Bey 207
Ku-ts'ang 113
Ku-tsang 112
Kuyucak 227
Kûzerkin 27, 29
Kuzey Altaylar 114
Kuzey Azerbaycan 212, 213
Kuzey Denizi 76, 105
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 32, 47, 264
Kuzey Liang Devleti 32, 110, 111, 112, 113, 114, 130
Kuzgurt 47, 65, 163
Kuzgurt Dağı 47, 65, 163
Kuzucu Bey 170, 186, 187
Kuzu Tekin 168
Kuzu Yavı 164, 165
Kuzu Yavı Han 165, 166
Küçikeri Belceği 243
Küçük Dağ 47, 49, 65, 163
Küçük Dağlar 48, 49
Kül Çor 30
Kül Erkin 29
Kül Tigin 14, 19, 101, 129, 235, 244, 350, 357
Kültigin Yazıtı 32
Kül Tigin Yazıtı 19, 130
Kültöbe 78
Kümi Talas 168
Kün 164
Küngöy Ala Dağları 76
Kün Han 109, 157, 164
Künin Körkli 171, 238
Küplüce 227
Küyük Kesken Kale 78
Küyüklü Hisar 78

L

L. Bazin 21
Leningrad 156
Lepsi Irmağı 68
Liang Devleti 111, 112, 113
Liang Tarihi 113
Ligeti 341, 358
Lipoxais 138
Loiret 226
Loir-et-Cher 226
Lokmān Han 151, 239
Lu Shui Irmağı 111
Lü Kuang 111
Lyad 220

M

Magistros 215
Magistros Nikephoros 215
Maglay 225
Mağra Dağı 73
Mağran 68, 78, 79
Mahaceret 214
Makdisî 42, 87, 94
Makedon İskender 248
Makedonya 207, 218, 222, 225
Malazgirt 188, 194, 204, 222, 223

Malazgirt Savaşı 194, 222, 223
Mamış Bik 69, 170, 238
Manas 351
Mandzgert 223
Man kışlaġ 78
Mankışlak 78, 180, 181, 182, 207, 208, 254, 262
Man Kışlak 65, 150, 164, 206, 352
Mankışlak bölgesi 78
Marga 55, 68, 72, 78, 79
Margâ Nehri 56
Margan Nehri 78
Marga (veya Mâgrâd) Nehri 55
Marğâ Nehri 54
Markasan 79
Markâsân 54
Mateos 214
Maurice 340
Maveraünnehr 39, 49, 63, 75, 79, 93, 94, 119, 122, 144, 146, 148, 172, 233, 343
Mâzenderan 175
Medi-el-Cedide 90
Mefazatu'l Guziyye 77
Mehri 72
Melik Danişmend Ahmed Gazi 188
Memâliki'l-ebsar 43
Memlük 242
Memlükler 43
Meng hsün 111, 112
Meng-hsün 112, 113
Mengücüklüler 204
Merâga 212
Merv 61, 62, 95, 122, 170, 184, 186, 208, 211, 237
Mervezî 38, 173, 174, 199, 343
Mesalik el-memalik 40, 41
Mesudî 23, 40, 41, 52, 53, 91, 95, 98, 100, 102, 103, 104, 105, 134, 177, 178, 179, 234, 247, 251, 254, 255, 339, 343, 356, 381
Mete 109, 110
Mezdehkan 79, 328
Mısır 243, 380
Mikhael Attaleiates 215, 216, 217, 218, 223, 377
Mîlâd oğlu Gürgîn 175
Milat 76, 79, 176
Minusinsk Müzesi 125
Mir Tepe 66, 77, 79
Mirza Çöl 95, 183
Moğol 75, 80, 96, 169, 171, 183, 185, 209, 210, 212, 214, 224, 256, 265, 377
Moğolistan 47, 77, 119, 265, 357
Moğollar 71, 86, 90, 169, 179, 185, 209, 210, 212, 251, 268
Mo-ho 30
Moskova 75, 156, 219, 270
Mostar 225
Mostar kazası 225
Mu-ch'ien 113, 114
Mucmel el-Tevârih ve'l-Kısas 36
Mugacar Dağları 75, 79
Mukaddesî 42
Murgab 170, 186, 206, 237
Murgab Suyu 170, 186
Muruc el-Zeheb 40, 41, 102, 104, 178, 339
Murûc ez-Zeheb 23, 41, 100, 102, 105, 178, 247, 343, 381
Mur Yavı 158, 168
Mücmel el-tevârih 27
Mülhakâtü's-Surâh 135
Mülûk ve Selâtîn-i Efrâsyâbî 135

N

Nahıma şehri 79
Namâkiya 96
Nan-çao hanedanlığı 14

Narın 72
Narşahî 147, 379
Nasr Bin Ali Aslan Kara Tunga Han 135
Nasr İlig Han 94, 183
Nebîre-i Efrâsyâb 135
Necati Lügal 37, 169, 188, 379
Neretva 225
Nerv 170, 186
Nesa 61, 62, 188
Nevai 184
Nevce 55, 68, 79
Nirun Nehri 62
Nişancı Mehmed Paşa 274
Ni-şu Mo-ho Şad 122, 123
Nitas Halici 53
Nou-che-pi 14
Novabıdra 225
Nuca 79
Nucâ 54
Nuh Peygamber 15, 171
Nurata 184
Nur-ı Buhara 71, 184, 201
Nu-şi-pi 29
Nüzhetü'l-müştâk fi'htirâkı'l-âfâk 41, 42

O

Obi 351
Obi Nehri 76
Oçırlık 25, 125
Oğuz 151, 239, 276
Oğulcak Kadır Han 136
Oğulcak Kadir Han 136
Oğuz 21, 23, 26, 27, 32, 33, 37, 47, 50, 65, 66, 77, 84, 126, 138, 142, 151, 155, 156, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 168, 169, 170, 171, 185, 186, 187, 192, 193, 206, 207, 208, 233, 235, 236, 237, 238, 241, 244, 249, 258, 261, 264, 274, 275, 276, 283, 348, 354, 355, 364, 382
Oğuz Bey 165
Oğuz budunu 15
Oğuz Çölü 47, 57, 60, 61, 62, 77, 234, 262, 373
Oğuz Dağı 81
Oğuz Han 32, 34, 37, 47, 84, 137, 138, 143, 156, 266, 268, 270, 272, 273, 382
Oğuz ili 207, 208
Oğuz Kağan 13, 21, 33, 49, 84, 137, 138, 141, 142, 143, 153, 155, 156, 157, 158, 164, 165, 213, 234, 241, 251, 265, 266, 274, 348, 354, 355, 378
Oğuz Kağan Destanı 13, 21, 33, 49, 137, 241, 265, 354, 355
Oğuz kavmi 13, 139
Oğuz kenti 250
Oğuzlar 13, 15, 16, 21, 22, 23, 24, 27, 31, 33, 37, 38, 40, 44, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 62, 63, 64, 65, 69, 74, 75, 76, 78, 79, 81, 82, 87, 89, 92, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 104, 116, 139, 140, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 152, 153, 154, 155, 168, 172, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 181, 182, 183, 185, 192, 194, 199, 200, 202, 206, 207, 209, 213, 214, 224, 231, 233, 234, 235, 237, 238, 246, 247, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 259, 261, 262, 263, 265, 266, 267, 269, 275, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290,

292, 294, 296, 297, 298, 299, 303, 304, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 315, 317, 320, 323, 324, 325, 326, 328, 330, 341, 342, 343, 344, 345, 347, 353, 355, 364, 368, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 377, 379, 380, 382, 383
Oğuz-name 156
Oğuzname 24, 32, 33, 35, 37, 47, 48, 49, 84, 137, 139, 141, 142, 143, 145, 152, 155, 156, 157, 158, 161, 168, 185, 187, 191, 192, 208, 221, 241, 244, 248, 249, 250, 261, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 281, 378
Oğuznameler 23, 32, 35, 269, 271, 378
Oğuz Türkleri 14, 59, 176, 202, 203, 204, 224, 289, 296, 322, 345
Oğuz Türkmenleri 169, 185, 202
Oğuz'un Tarihi 34
Oğuz Yabgu Devleti 13, 14, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 36, 43, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 58, 59, 60, 61, 62, 65, 66, 71, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 86, 87, 89, 90, 92, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 101, 104, 126, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 158, 163, 164, 165, 166, 169, 171, 172, 173, 177, 179, 180, 182, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 194, 199, 204, 206, 207, 231, 232, 233, 234, 235, 237, 238, 239, 241, 242, 245, 247, 252, 253, 256, 264, 265, 267, 281, 283, 284, 285, 286, 287, 327, 329, 330, 331, 334, 336, 340, 345, 347, 349, 351, 352, 355, 361, 362, 364, 374, 375
Ohri 225
ok 21, 109, 120, 123, 222, 245, 348, 353, 354, 355, 356
Oklu ili 207
Olber 213, 222
Olceytu 21
Onok 29, 31, 235, 245
Onoklar 25, 124
Ordos 110
Ordu 5
Orhan Şaik Gökyay 282
Orhun 23, 165
Orhun nehri 131
Orhun Vadisi 163
Orhun Yazıtları 129
Or Tegin 132
Oskol 213
Osman Han 158, 169
Osmanlı 32, 212, 224, 225, 234, 264, 342, 376, 377
Ostroviçe 225
O-su-lı Han 109
Oş 251
Otrar 16, 22, 63, 64, 73, 80, 81, 85, 90, 169, 185, 205, 231, 251, 254, 263, 330, 331, 340, 346, 352, 356, 359, 360, 369, 371, 380
O-ui Han 109
Ou-tche-le 25, 125
ouzo 228
Ouzouer 226
Oyunak Kara Aslan Han 169

Ö

Ögedey 132
Öğüz 85, 169, 185

Öğüztav 81
Öksi 152, 157
Öksüz 66, 77, 81, 87
Öküz 69, 76, 81
Örgüncük Alp 138
Ötüken 116
Özbek 264
Özbekistan 59, 67, 71, 73, 74, 79, 88, 89, 179, 190, 272, 382
Özbekler 69, 170, 238
Özgön 251
Özi 219, 220, 228
Özkent 35, 67, 85, 90, 94, 169, 183, 185, 340, 352

P

Padzinaglar 223
Palerdo 41
Pamir 52, 71
Parab 61
Paşa 225
Pau 226
Peçenek 101, 132, 133
Peçenekler 14, 25, 36, 54, 92, 96, 101, 102, 103, 104, 132, 133, 147, 149, 176, 177, 192, 193, 194, 214, 217, 222, 245, 327, 381
Peçenek Türkçesi 103, 133
Peremedi 225
Pereyaslavl 215, 218, 219, 220
Peter B. Golden 21, 54, 58, 155, 379
Pıçakçı Tepe 66, 91
Pritsak 144, 381

R

Ramat 82
Ramât 54
Ras 62
Reşideddin 24, 28, 34, 37, 47, 78, 84, 94, 104, 137, 141, 142, 152, 157, 158, 160, 161, 169, 185, 186, 187, 221, 235, 236, 237, 241, 244, 248, 249, 251, 261, 268, 270, 273, 274, 275, 378, 382
Revuga 213, 222
Rodos 225
Romalılar 223
Romanya 215, 227
Rostislav 221
Rouselios 223
Rub el-dünya 15, 38, 171
Rudan 68, 82
Ruda Nehri 55, 70, 75
Rûdâ Nehri 54, 56
Rum 55, 79, 103, 133, 208, 223, 276, 284, 317
Rum ülkesi 276
Rurik 221
Rus 15, 49, 101, 133, 212, 213, 214, 215, 218, 219, 220, 221, 222, 224, 252, 361, 383
Rusça 228
Rus-İran Savaşları 212
Ruslar 99, 102, 181, 182, 211, 212, 213, 214, 215, 218, 219, 220, 221, 227
Rusya 58, 104, 147, 156, 212, 214, 218, 219, 220, 221, 228, 270
Rusya İlimler Akademisi 156
Ruzan 82
Rüsteh el-Hemedanî 40, 341

S

Sabran 82, 84, 85, 169, 175, 176, 185, 316, 352
Sadık Ada Tepe 82
Sadık Ata Tepe 66, 77
Safevîler 212
Sait 329, 378

Saka Devleti 32, 329
Salgur 249, 306, 316
Salır 182
Salır Kazan 182
Salır Kazan Dede 182
Saltuklular 204
Salur 26, 49, 69, 77, 126, 137, 145, 146, 147, 151, 152, 153, 157, 160, 162, 163, 164, 165, 170, 171, 191, 192, 193, 207, 208, 210, 213, 233, 237, 238, 239, 249, 258, 261, 264, 281, 282, 283, 354, 364, 379
Salur Alp 49, 191
Salur Enkeş Hoca 151, 152, 157, 165
Salur Kazan 26, 77, 126, 137, 145, 146, 147, 153, 162, 170, 191, 193, 237, 258, 261, 264, 281, 282, 283, 354, 364, 379
Salur Kazan Alp 145, 170, 237
Salur Öksi 152
Salvur Dikli 208
Samanî 38, 94
Samanîler 94, 174, 327, 343
Samanoğulları 22, 94, 184, 201
Saman Yabgu 94
Samaoğulları 94
Sâmerrâ 42
Sankur Tegin, 132
Sapran 64, 82, 149, 164, 206, 328, 352
Saraman Hoca Munarası 201
Saraybosna 225
Sarı Irmak 112
Sarı Saltık 224
Sarı Saltık Gazi 224
Sarısu 50
Sarı Türgişler 26, 126
Sarkand 90
Sasanî 51, 97
Satık 136
Satuk Buğra Han 135, 136, 380
Satuk Buğra Han el-Mücâhid Abdülkerim b. Bezîr Arslân-Han b. Bilge Kadir-Han 136
Sauran 82
Savran 66, 76, 79, 82, 83, 85, 88, 169, 185, 231, 256, 260, 340, 352
Sayram 16, 22, 27, 47, 48, 49, 59, 65, 68, 76, 83, 85, 141, 142, 145, 150, 163, 168, 169, 185, 191, 231, 234, 339, 340, 352, 363
Sebren 82
Sehl el-Belhî 40
Seine-et-Marne 226
Sekçukname 153, 180, 345, 377
Selahaddin ili 166, 207
Selanik 225
Selçuk 5
Selçuk Bey 70, 151, 153, 180, 182, 184, 186, 187, 199, 200, 201, 202, 233, 237, 239, 256, 345, 347, 376, 381
Selçuklu 207
Selçuklu ailesi 184, 188, 201, 202
Selçuklu Devleti 70, 151, 187, 189, 200, 201, 202, 204, 205, 206, 207, 209, 234, 261, 264, 267, 284, 346, 375, 381
Selçuklu İmparatorluğu 211
Selçuklular 71, 101, 133, 148, 184, 187, 188, 189, 199, 201, 202, 203, 205, 206, 208, 211, 221, 222, 235, 286, 382
Selçuklu Türkleri 218
Selçukname 33, 35, 249, 250, 267, 271
Semendire Sancağı 224
Semendre 225
Semerkand 53, 59, 64, 85, 149, 164, 169, 183, 185, 206, 352
Semerkand Köprüsü 183

Semerkant 79
Senekerim Jan 203
Sepren 64, 82, 85, 149, 164, 169, 185, 206, 328, 352
Sergey Pavlovich Tolstov 15, 49, 253, 361
Serinçe 225
Seyhun 13, 22, 26, 51, 52, 54, 59, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 71, 75, 76, 77, 79, 81, 85, 87, 90, 92, 102, 144, 145, 147, 149, 150, 155, 163, 164, 169, 171, 174, 175, 176, 179, 185, 205, 206, 211, 234, 250, 254, 261, 282, 284, 339, 340, 341, 343, 352, 373
Seyhun Irmağı 65
Seyhun Nehri 13, 22, 26, 51, 53, 62, 63, 71, 76, 77, 144, 145, 147, 150, 155, 171, 179, 205, 234, 254, 282, 340, 343, 373
Seyyid Ali 33, 271
S.G.Agacanov 164, 169, 185, 186
Shan-shan 114
Shan-si 110
Shu Devleti 110
Sığanak 16, 35, 85, 169, 185, 352
Sığınak 67
Sığnak 22, 66, 82, 85, 86, 169, 171, 185, 231, 352
Sicilya 41, 54
Silistre 221
Sind 42
Sir 235
Sirderya 13, 65, 66, 71, 74, 76, 81, 82, 92, 139, 163, 349, 380
Sir Derya 14, 71, 77, 90, 101, 338, 339
Sirderya Nehri 13
Siri Derya 85, 169, 185
Sir Nehri 48, 49, 170, 186, 234
Sir Suyu 47, 48, 49, 65, 69, 71, 85, 163, 169, 170, 185, 234, 238
Sir Tarduşları 120, 121, 122
Sitkün 64, 149, 164, 206, 352
Sivas 5, 179, 203, 204, 381
Siyahkuh adası 60, 99, 105
Skythia 138
Smedreova 225
Soğd 329, 331
Soğdak 14, 101
So-ko 25, 125
So-ko Kağan 25, 125
Sökmenliler 204
Strahlenberg 125
Suğanak 86
Suğnak 22, 85, 86, 87, 169, 185, 352
Sula 213, 220
Sula Nehri 220
Sultan Alp Arslan 65, 71, 209, 211
Sultan Melikşah 211
Sultan Melik Şah 207
Sultan Mesut 189, 204
Sultan Satuk Buğra Han 136
Sultan Sencer 27, 36, 38, 206, 207, 209
Sultan Sencer Mazi 207
Sultan Üveys Dağları 87
Sulu 137, 147
Su-lu Kağan 26, 28, 30, 31, 126, 145, 282
Surat el-Arz 57, 74, 79, 84, 100, 181, 328
Suret el Arz 40, 41
Suriye 32, 47, 264, 265, 267
Su-t'e Ho Han 109
Suyab 26, 92, 154, 192, 231, 358
Sübaşı Tigin 94, 183
Sübürkyey 159
Süleyman b. Rabi'at el-Bâhi 98
Sürmene 227
Sütkent 61, 66, 69, 71, 85, 87, 169,

185, 329, 340, 352
Svyatoslav 221

Ş

Şaban Han 158
Şaban Hoca 152, 157
Şabatı 171, 238
Şah İsmâil 212
Şah Melik 13, 97, 158, 170, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 199, 201, 204, 206, 208, 233
Şah Rızâ Pehlevî 175
Şahruh oğlu Beydepe Han 169, 185
Şaş 67, 68, 69, 73, 80, 85, 87, 89, 172, 175, 176, 234
Şaş (Seyhun) Nehri 67, 68
Şâş (Seyhun) Nehri 54
Şavgar 76, 84, 87
Şavuldur 251
Şebinkarahisar 204
Şebk 136
Şecere-i Terâkime 13, 16, 24, 32, 34, 65, 145, 150, 156, 157, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 166, 168, 169, 171, 174, 185, 237, 238, 241, 250, 270, 349, 365, 378
Şecere-i Türk 13, 24, 33, 35, 90, 210, 251, 271, 378, 379, 382
Şehname 134
Şehrkent 90
Şeki 212
Şelbir 213, 222
Şemseddin İldeniz 211
Şerefezzaman el-Mevvezî 148, 235
Şıban 169, 185
Şi 89
Şiban Han 158
Şihabeddin b.Fazlullah el-Ömerî 63, 382
Şikoey Kağan 121
Şine Uşu Yazıtı 154
Şin-şi wan ki hen 25
Şirvanşahlar 212
Şi Şe-Hu 122
Şornak Tepe 66, 77, 88
Şökli Melik 261
Şu Destanı 248
Şu Nehri 248
Şuy 72
Şükrullah 274

T

Taberistan 42, 57, 175
Tabes 208
Tabgaç 25, 113, 114
Tabgaç Devleti 113
Tabgaçlar 113, 130
Tacik 151, 239
Tacikistan 52, 71, 73
Tacikler 49
Tacikstan 90
Tahir bin Abdullah 144, 173
Tai Tsung 25
T'ai Wu 113, 114
Talas 14, 26, 47, 84, 88, 90, 92, 93, 104, 141, 142, 154, 165, 168, 192
Talas Savaşı 14, 26, 165
Talaş 168
Talav Han 181, 182
Taliş 212
Taliş Dağları 212
T'ang Dönemi 111
T'ang-erh 113
Tangut 276
Tanrı Dağı 164
Tanrı Dağları 25, 26, 72, 88, 92, 117, 124, 143, 144, 147, 148, 155, 172, 234, 240, 267, 341, 357

T'a-po Kağan 347
Taras 48, 49, 89, 120, 137, 138, 145, 146, 339
Taraz 50, 53, 56, 59, 73, 84, 88, 89, 96, 120, 168, 176, 377
Tarbagatay 121, 122
Tarban 90
Tardu 239, 340
Tarduş 29, 239
Targitaos 138, 139
Tarih 161, 249
Târih-i Âl-i Selçuk 35, 249
Tarih-i Beyhakî 24, 37
Tarih-i Buhara 147, 379
Tarih-i Cihan Guşa 131, 132, 378
Tarih-i Gazanî 161, 249
Tarih-i Gerdizî 15, 38, 148, 171
Tarih-i Kâşgar 136
Tarih-i Mübarek-i Gazani 161, 249
Tarihlerin Özeti 215, 216, 224, 383
Taspar 347
Taşkend 64, 164, 206, 352
Taşkent 24, 30, 47, 65, 69, 71, 73, 84, 85, 87, 89, 118, 149, 150, 156, 159, 163, 164, 169, 206, 270, 272, 339, 352, 382
Tatar 276
Tatar Han 358
Tataristan 351
Tatran 213, 222
Tawġaç 276
Taze Ürgenç 90
Teberistan 60
Tebriz 169, 212
Tecen 206, 237
Teke 89, 210, 251
Tekin 168
Temür Kazık 47, 49, 65, 163
Ten 220
Tengri Tag 88
Tepegöz 268, 354
Terken Hatun 136
Teskey Ala Dağları 76
Tevârih-i Âl-ı Osman 274
Tevarih-i Âl-i Selçuk 250
Tevârih-i Âl-i Selçuk 13, 33, 34, 35, 161, 249, 267, 271, 272, 275
Tıraz 89, 168
Tıva/Yıva 249
Tibet 51, 62, 93, 96, 101, 148, 174
Tien Şan 88
Tim-lim 351
Timur 28, 76, 81
Tokay Tepe 66, 81, 91
Toklovin 213, 222
Tokmak 26, 154
Tokuzoğuz 23, 62, 93
Tokuz Oğuzlar 23
Tolmaç 213, 222
Tomanın Kalesi 369
Tomris Hatun 348
Tong Yabgu 121, 122
Tong Yabgu Han 122
Tonyukuk 19, 31, 235, 244
Tonyukuk Yazıtı 15, 19, 32, 235
Topçak 213, 222
Topkapı Sarayı 47, 84, 382
Torç 213
Torça 213
Torçanka 213
Torçesk 213, 219
Torçikovo 213
Torçin 213
Torçitsa 213
Tork 213, 220
Torki 213
Torklar 213, 214, 219, 220
Torskoye 213
Toxsı 276
Toymaduk 49, 191

Töles 30
Tölis 30, 124
Trabzon 22, 227, 228, 354
Trakya 218
Trézée 226
Trézée Nehri 226
Tuan Ye 111, 112
Tuba 3 Yazıtı 125
T'u-chüeh 114, 115
Tuğrul 29, 186, 189, 190, 202, 204, 206, 211, 233, 382
Tuğrul Bey 186, 189, 190, 202, 204, 206, 211, 233, 382
Tuhsi 63, 93
Tukel Tegin 132
Tu-lu 30, 124
Tuman 166, 244
Tuman Han 158, 166, 167, 244
Tuna 207, 215, 216, 218, 224, 228, 351
Tuna Nehri 215, 224
Tunga Tigin 131
Tun-huang 113, 114
Tun-huang Tarihi 113
Turan 129
Turan Devleti 129
Turan Han 158, 169, 185
Turar 90
Turbey 213, 222
Turfan 112, 113, 115
Turpey 213, 222
Tutarband 90
Tutırka 249
Tuva 353
Tüger 249
Tünkend 64, 164, 206, 352
Türgiş 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 51, 89, 124, 125, 126, 145, 240, 244, 245, 248, 257, 258, 264, 281, 282, 329, 341, 347, 348, 350, 361, 363, 367
Türgiş Devleti 16, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 48, 51, 53, 89, 124, 125, 126, 141, 144, 145, 146, 147, 153, 154, 155, 177, 191, 192, 231, 235, 239, 240, 244, 245, 248, 251, 252, 257, 258, 259, 261, 264, 281, 283, 329, 330, 331, 341, 347, 348, 350, 352, 359, 361, 363, 367
Türgiş Devleti Dönemi 16, 89, 258, 341, 348, 350, 361, 363, 367
Türgiş Kağan Bay Baga 239, 329
Türgiş Kağanı 31, 125, 145, 282
Türgişler 14, 15, 16, 25, 26, 40, 51, 76, 86, 94, 104, 116, 117, 125, 126, 154, 174, 177, 193, 235, 247, 258, 282, 329, 344, 364, 382
Türk 5, 19, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 44, 49, 51, 65, 72, 85, 101, 102, 109, 110, 114, 116, 124, 125, 126, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 136, 151, 153, 156, 157, 158, 162, 163, 168, 169, 185, 231, 235, 239, 241, 242, 243, 244, 247, 248, 257, 264, 274, 275, 280, 283, 329, 347, 348, 350, 351, 354, 357, 358, 360, 364, 365, 368, 369, 377, 378, 380, 381, 383
Türk Bilge Kağanı 15, 235
Türkçe 5, 103, 132, 133
Türkistan 15, 16, 25, 39, 64, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 83, 87, 88, 89, 110, 118, 119, 135, 149, 164, 168, 171, 172, 182, 183, 206, 208, 251, 253, 263, 340, 352, 372, 377

Türkistān 151, 239
Türkiş 132
Türkiye 19, 32, 264
Türkiye Cumhuriyeti 32, 47, 153, 264
Türkiye Türkçesi 22
Türkler 16, 23, 32, 34, 36, 38, 39, 41, 42, 50, 51, 55, 60, 63, 64, 65, 85, 87, 88, 101, 102, 110, 111, 114, 118, 119, 120, 133, 135, 137, 140, 141, 143, 145, 148, 154, 155, 156, 163, 169, 173, 174, 175, 176, 177, 182, 185, 192, 201, 202, 213, 214, 216, 219, 223, 224, 231, 239, 243, 244, 245, 253, 266, 268, 270, 272, 273, 275, 285, 286, 287, 288, 290, 292, 294, 298, 303, 304, 305, 308, 309, 310, 311, 313, 317, 320, 321, 325, 326, 340, 341, 342, 343, 347, 348, 352, 353, 358, 365, 366, 370, 377, 378, 380, 381, 382, 383
Türklerin Soy Kütüğü 24
Türkmen 24, 33, 49, 64, 147, 156, 162, 170, 182, 202, 205, 207, 208, 210, 237, 270, 272, 274, 284, 296, 322, 325, 344
Türkmençay Anlaşması 212
Türkmenistan 32, 34, 47, 57, 60, 61, 71, 74, 79, 90, 94, 99, 105, 144, 170, 179, 181, 182, 183, 186, 205, 210, 211, 264, 265, 267, 270, 272, 345, 349, 378, 382
Türkmenistan Cumhuriyeti 32, 47, 211, 264
Türkmenler 48, 207, 234
Türkopol 227
Türk Sir budunu 15
Tyravos 228

U

Uçele 25, 30, 31, 124, 125, 235, 239, 248, 329, 330
Uçele Kağan 235, 239, 248
Ugr Kapıları 220
Ugzur köyü 227
Uğrak 276
Ukrayna 213, 219, 227, 228
Uladmur Yabgu Han 158, 168
Ulaş 25, 77, 124, 125, 239, 283, 329
Ulayunlug 249
Ulrich Haarmann 243, 380
Ulu Ay Ana 243
Ulu Ay Ata 243
Ulu Dağlar 48, 49
Uluğ Talas 89, 90, 168
Ulu Han Ata 243, 357, 378
Ulu Tağ 47, 49, 65, 163
Ural 50, 53, 58, 70, 89, 103, 149
Ural Dağları 89
Ural Nehri 53, 70, 89, 103, 149
Urfalı Mateos 213, 214, 215, 216, 223
Uruk 222, 247
Uruz 77, 258, 262, 283, 354
Uruz Bey 262, 354
Uskupye 225
Ustrumca 225
Uşrusana 172
Uşun Koca oğlu Egrek 262
Uygur 28, 32, 47, 88, 92, 93, 101, 120, 121, 125, 131, 132, 134, 137, 139, 142, 143, 144, 145, 155, 165, 167, 172, 241, 249, 264, 265, 269, 271, 274, 284, 331, 351, 378
Uyġur 276
Uygur alfabesi 221
Uygur Devleti 134, 165, 172
Uygurlar 23, 116, 131, 132, 154, 368
Uygurların Göç Destanı 131
Uygur Özerk Bölgesi 88

Uz 213, 218, 221, 222, 223, 224, 226, 227
Uzamniçe karyesi 225
Uzarak 226
Uzarige karyesi 225
Uzbanlar 227
Uzbiya karyesi 225
Uz Deresi 227
Uzdol karyesi 225
Uzdolna karyesi 225
Uzdolna mezrası 225
Uzein 226
Uzem karyesi 225
Uzes 226
Uzgaç köyü 227
Uzgaş karyesi 225
Uzgofça karyesi 225
Uzgorati karyesi 225
Uzgrofça karyesi 226
Uzgun mezrası 225
Uzguraf karyesi 225
Uzguraf manastırı 225
Uzguralçe mezrası 225
Uzguraliçe / Katuna karyesi 225
Uzgurat karyesi 225
Uzgur Boga Karyesi 225
Uzgur Dranya karyesi 225
Uzgur / Glastri Pertoliska kilisesi 225
Uzgur Kankadi karyesi 225
Uzgur köyü 227
Uzgurlu karyesi 226
Uzgurop karyesi 225
Uzgurova karyesi 225
Uzgurova mezrası 225
Uzi 228
Uzice 225
Uziçe kazası 225
Uziçkalesi 225
Uzi / Özi Nehri 228
Uzkend 61, 64, 89, 149, 164, 206, 250, 251, 352
Uzkend Nehri 61, 250
Uzkent 61, 75, 76, 79, 89, 171, 250
Uzkiyat köyü 227
Uz köyü 226
Uzla köyü 227
Uzlar 97, 207, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 222, 223, 224, 226, 227, 228
Uzlop karyesi 225
Uzlugübenik karyesi 226
Uz Merası 227
Uzmesehor 226
Uzmiçe 225, 226
Uzmiçe karyesi 225, 226
Uznat karyesi 226
Uzos köyü 226
Uzriçani 225
Uzriçani karyesi 226
Uzriçe karyesi 225
Uzriçe mezraları 225
Uzriçye karyesi 225, 226
Uzrihnik karyesi 226
Uzstrasse 226
Uzun Burla (Bular) Hatun 145, 146
Uzunköprü 33, 271
Uzuntam Munarası 201
Uz village 226

Ü

Üç Devlet Dönemi 110
Üç İllig 25, 125
Üç karluklar 154
Üçok boyları 250
Üçoklar 235
Üğüz 85, 169, 185
Ümerâ-yi Efrâsyâb 135
Üregir 160, 249, 323
Ürgenç 71, 74, 90, 102, 149, 169, 170, 175, 179, 185, 186, 193, 206,

237
Ürgençli Mahmudi ibn Mahmud 35
Üsküp 226
Üsrûşene 85, 169, 185, 352
Üzül 58, 70, 340

V

Vahş 52, 80, 90, 175
Vahşab Suyu 52
Vahş Nehri 52
Van 203
Van Gölü 203, 204
Vardar Makedonyası 218
Varna 226
Varş 58, 70, 340
Vasil 216
Vaspuragan 203, 381
Vatikan 34
Vatikan nüshası 34
Vbna 58, 70, 340
Veli Han 186, 208
Vezir Erki 166
Vize 221
Vladimir 214, 219
Vladimir Svyatoslaviç 214
Voin 215
Voineasa 215
Vsevolod Yaroslaviç 215, 219
Vulçıtrın 225

W

Wang Yen-t'ê 368
W. Eberhard 243, 353
Wei Devleti 110
Wu Devleti 110
Wu-hui 113, 114
Wu-yen-chü-te Han 109

X

Xing xi wang ke han 25

Y

Yabaka Suvı 90
Yabaku 276
Yabgu Aslan 173, 336
Yabgu İnal 336
Yabgu Melik 173, 337
Yabgu Namic / Nash 173, 335
Yabgu oğlu Belkık 173
yada taşı 15
Yafes 15, 84, 148, 156, 171, 276, 365
Yafes oğlu Türk 276
Yafınc 90
Yagsûn Yasû 96
Yağındı 58, 69, 70, 177, 340
Yağındı Nehri 58, 70, 340
Yağma 33, 62, 64, 93, 274, 276, 284, 287, 288, 293, 304, 310, 317
Yakubî 37, 177, 253, 261, 262, 351, 356, 365, 372, 374
Yakûbî 39
Yapar 159
Yaparlı 249, 275
Yapır 159
Yavuz Sultan Selim 212
Yayık 53, 58, 89, 194
Yayık Nehri 194
Yazgır 249
Yazıcıoğlu Ali 35, 151, 161, 235, 250, 275
Yazıoba Köyü 227
Yazır 152, 159, 164, 186, 207, 208, 233, 238, 249
Yebetin 225
yede taşı 15, 146, 148
Yedisi 68
Yedisu 26, 90, 124, 126
Yemek 276
Yengikent 85, 169, 185, 352
Yenibazar 226
Yenikend 80, 90, 149, 164, 206

Yenikent 15, 16, 22, 27, 47, 48, 49, 50, 53, 65, 66, 69, 75, 78, 85, 91, 92, 97, 149, 153, 157, 163, 168, 169, 178, 179, 180, 185, 186, 191, 200, 201, 231, 234, 253, 254, 262, 339, 340, 343, 345, 346, 352, 361, 362, 373
Yeni Kent 185
Yeniköy 90
Yenisea 351
Yenisey Nehri 125
Yerin Haritası 40, 41
Yesi 66, 72, 75, 76, 85, 92, 169, 185, 352
Yıldız Han 250
Yınaloğulları 204
Yıva 152, 157, 249, 285, 286
Yigdir 249
Yincü Ögüz 65, 163
Yinçüğüz 85, 169, 185
Yinçü Öğüz 52
Yi-teh 113
Yomra 226
Yula 101, 133
Yumak Bay 171, 238
Yunanistan 216, 228

Z

Zarub 219
Zaysan Gölü 76
Zemarkhas 89
Zerdüşizm 17, 341, 347
Zerdüşlük 346
Zerefşah Nehri 183
Zeus 138
Zeyn el-Ahbar 15, 38, 148, 171, 341
Zhem River 70, 340
Zülkarneyn 248
Z. Velidi Toğan 38